

ANI • İNCELEME • ARAŞTIRMA

Hürriyet'in
YENİ YAZI DİZİSİ

GEÇMİŞ ZAMAN OLUR KI...

Yıl 1941... Cahide'nin zirvedeki günleri. Güzelliği, oyunları, hayatı ile, herkesin söz ettiği bir efsane kadın. Geçiş dönemi Türkiye'sinde, ilk kez bir süperstarın doğuşu yaşanıyor... Cahide Sonku o yıllarda, Kazancı Yokuşu'nda kendisini bekleyen ölümden öylesine uzak ki.

Bir yıldız... Muhteşem bir kadındı. Sonku; ve, sefalet içinde hayata veda etti...

Cahide'nin önlenemez düşüşü...

• Nerede yakalanmıştı düşüşe Cahide? Pera'nın lüks balo salonlarında mı, yoksa arka sokaklarındaki meyhanelerinde mi? Peki ya, o sefalet içindeki son üç yılı? Ayaklarının dibine idramı görünmesin diye talaş dökülen ve acımasız bir bardak içinde kaybolan bir kadının dramı, nasıl başlamıştı?..

• Onu, Dostlar Birahanesi'nin kırmızı formika masalarından birinde, dibi acımasız biral bardağının önünde bulup son üç yılını birlikte geçirdiği Tufan Velidedeoglu'nun anıları ile, Cahide'nin ölümünün adresini arıyoruz. Ve onun son yıllarının gerçeğini, belgelerle anlatıyoruz...

Yazan: Tülay Bilginer

BİR ölümü arıyordum. Kazancı Yokuşu 45 numaralı apartmanın, beş numaralı daire sine uzanan, o kirli, kara mozaikli merdivenlerden, kirli çarşafı sarılı bir kadın ölüsü indiriliyordu. Kazancı Yokuşu karanlık ve soğuktu. Ölümün kalın ve buruşmuş dudaklarında kara bir kan pıhtılanmıştı. Karagümrük'ten gelen İstanbul Özel Ambülans Servisi'nin görevlisi, solgun bir adama, "2800 lira vereceksin hemşerim..." di-

Başlarken...

HAYATININ alkol ve sefalet denizinde geçen son yıllarında, hiç kimsenin hatırlamadığı, öldüğü gün, kızının bile cenazesine gelmediği Cahide Sonku, televizyondaki "Cahide" dizisiyle, öldükten sonra ikinci kez şöhrete kavuştu. Günlerce ondan söz edildi, beyanlatlar verildi, anılar anlatıldı, televizyona eleştiri bombardımanı yağdırıldı, hatta kitaplar yayınlandı, Cahide'nin hayatı tartışılıp durdu. Ne var ki, Cahide'nin o Beyoğlu'nun arka sokaklarındaki çilekeş yaşamı, gerçeğin ışığına çıkarılmadı. Yalnızca televizyondaki birkaç fotoğraf karesine yansıyan bir senaryodan, bir hikâyeden ibaret kaldı. Peki ya gerçek? Bu dizide, Cahide Sonku'nun son üç yılını birlikte geçirdiği ve evinde öldüğü, kadim dostu Tufan Velidedeoglu'nun, bugüne kadar hiç kimseye anlatmadığı ve bir sır gibi sakladığı anılarıyla çıkılan bir yolculukta, onun sefaletinin gerçek romanını, tanıkların itadeleri ve belgeleriyle bulacaksınız. Cahide, o ıslak yalnızlığı nasıl yaşadı? Kimlerle birlikte oldu? Hangi meyhanelerde dolaşıp hangi aşkları yaşadı? Ona, son günlerinde 'Eski bir aşk hikâyesi' dediği, hangi ünlü işadama para yardımında bulundu? Ve tabutunun başucundaki pazarlıklar... Cahide'nin önlenemez düşüşü ve ardındaki sırlar, bu dizide...

yordu. Ölüm, gecenin 11'inde, Şişli Camii'nin ıslak gasilhanelerindeki bir mermer uzanmıştı... Kirli çarşafın arasından, kirli, yapık ve kırışmış bir tutam saç; menekşe çiçekli pazen bir kadın geceliğinin etekleri sarkıyordu.

CUMBALI BİR ODA

BİR ölümü arıyordum. Kocaağa Sokağı'nda Beyoğlu Emniyet Amirliği'nin bayrağı dalgalanıyordu. Sağdaki Pikadilli Birahanesi'nde, kara paltolu sakallı bir adam, çıplak göğsünün üzerine sızmıştı. Erol Dernek Sokağı'ndan Alyon geçidine girdik Çinko yağmur saçakları, ağlayan yaşlı bir kadın gibi, vurgun bir binaya sarılmıştı. Sekiz numaralı evin, daracık karanlık merdivenleri, cumbalı bir bahçeye uzanıyordu. Eski eşyalar kapının girişine atılmış, merdivenler sanki yüz yıldır hiç yıkanmamış... Sivaları dökülmüş merdivenler, beni Cahide'nin cumbalı tek göz odasına taşıyordu. Artık orada, Cahide'nin nikel karyolası, ortası delinmiş kirli yatağı, piknik tüpü, kırık sandalyeleri ve ceviz masası yoktu... Güven Kundura olmuş, Cahide'nin yatağının olduğu köşeye, yüksek ökçeli kadın kunduraları sıralanmıştı...

ÜÇ NAL VE DOSTLAR

BİR ölüm arıyordum. On adım ötede, Büyük Parmakkapı Sokağı'nda, Üç Nal Birahanesi vardı... Artık orada, aylıklarını alkolle bağlayıp gün geçiren alkolicler yoktu... duvarlar badana edilmiş, masalar sandalyeler yenilenmişti. Gençler ketçaplı patates kızartması yiyorlar, bira içiyorlardı... Vitrinde acılı Arap salataları, incecik sarılı sigara börekleri diziliydi.

Bir ölümü arıyordum... Hasnun Galip Sokağı'ndaki Dostlar Birahanesi'nde eski dostlar yoktu... Mösyo Paris, fiçidan bira çekiyordu. Köşedeki masada, dudakları tükürür gibi sarkmış, kirli pardösülü bir kadın oturup geceliyordu. Marlboro'cu Hacı artık hiç uğramıyordu.

kara bıyıklı, antepçibanlı Murtaza'nın da görüldüğü yoktu. Köşedeki televizyonda, Tarık Akan, Adile Naşit ve Halit Akçatepe'nin "Canım Kardeşim" filmi oynuyordu.

Bir ölümü arıyordum... Caddebostan'daki Reşit'in Plajı'nın sağındaki eski köşkün cephesindeki beton blokların önüne, halk plajı yapılıyordu. Plaj, eski çehresiyle içeride kalmıştı. Solunda, Caddebostan Maksim Gazinosu bütün görkemiyle yükseliyordu. Artık, bekçi Sansar Rahmi orada değildi. Zeki Müren, Fevzi Aslan-gil, Necati Tokyay, Selahattin Pinar'ın kızkardeşi Melahat İçli ve kocası Alabora Sabahattin, yazları orada kalmıyorlardı. Sansar Rahmi, kışın bir kabin açmıştı Cahide'yle Cahit İrgat'a... Dut gibi yatıyorlardı plajda. Dut gibi uyuyorlardı; daracık, soğuk bir kabinde, ölümün tadına bakıyorlardı... Bir ölümü arıyordum...

ÖLÜMÜN ADRESİ

PASAJ'da Lefteraki meyhanesinde Salih Tozan, Hazım Körmükçü'nün oğlu Settara Körmükçü, Turan Seyfioğlu, Muazzez Arçay, Cahit İrgat ve Cahide Sonku içiçiyorlardı. Cahit İrgat sarı söylüyordu. "Olmaz ilaç sine-i sad pareme/ Çare bulunmaz bilirim yâreme" Reşit'in Plajı'ndaki o soğuk kabindeki yataklarına yol çooook uzundu...

Bir ölümü arıyordum. Cahide Sonku'nun ölümünü arıyordum. Ölüp ölüp dirilişini, alkolle olan o koyu muhabbetinde, tükenip gidişini, kendini unutusunu, yok oluşunu evet yok oluşunu arıyordum. Ama, ölümün Cahide ile olan randevusunun, kesin adresini bulamadım bir türlü... Cahide ne zaman ve nerede ölmüştü? Üç yıl yanında barındığı, Prof. Hıfzı Veldet Velidedeoglu'nun yeğeni Tufan Velidedeoglu'nun Kazancı Yokuşu'ndaki, bir enkaz olarak cenazesinin çıktığı evde mi. Reşit'in Plajı'ndaki Cahit İrgat'la dut gibi sarhoş olup koyun koyuna yattıkları kabinde mi. Üç Nal

ÖZDEŞLEŞME Yıl 1978... Onu Dostlar Birahanesi'nde bulup dostluğunun ve evinin kapılarını açan temiz elbiseler giyinmiş, toparlanmış, faketten bir gece çalışıyorlar (üstte). Yıl 1989... Aynı meyhanenin, aynı masasında, Tufan Velidedeoglu Cahide'yi anlatıyor... Cahide'nin dramı, alkol kokulu bir ölüm olup, sarmalıyor beni (altta)...

Birahanesi'nin kirli masalı sarhoş bir gecesinde serseri sevgilisi Murtaza'yla kafa çekerken mi. Dostlar Birahanesi'nin televizyon karşısındaki kırmızı formika sandalyesinde sulanarak kalkıp Hacı'nın kolunda tek göz odasına giderken mi. Alyon Sokağı sekiz numaralı evin ikinci katındaki o karanlık ve kirli ve ölüm kokulu odada mı, yoksa... Yoksa... Cahide'nin gerçek ölümü çok daha önce, bu önlenemeyen düşüşten yıllar önce mi olmuştu... Sokak, sokak dolaşıyordum. Cahide'nin gittiği meyhaneler giriyor, Cahide'nin sandalyesine oturuyor, Cahide'nin masasından bakıyordum dünyaya. Cahide'nin son yıllarından insanları geliyordu yanıma... Cahide'yi anlatıyorlardı. Cahide, bambaşka bir çehreyle çıkmıştı karşıma... Bugüne kadar hiç anlatılmamış, hiç yazılmamış, hiç bilinmeyen gerçekler serilivermişti. Cahide, son üç yılını nasıl yaşamıştı? O birkaç fotoğraf, birkaç anı, birkaç röportaj mı? Hayır!... Hele Cahide, süperstarlıktan sefalete düştüğü dönemleri, ekrandaki Cahide gibi, hiç yaşamamıştı. Kimse Cahide'nin son yıllarında birlikte olduğu insanlara sormamıştı, araştırmamıştı...

VEFA BORCU

ALOO0" diyordu telefonundaki ses. "Ben Tufan Velidedeoglu. Cahide Sonku'nun son üç yılını

birlikte geçirdiği dostu... Cahide Sonku, benim evimde ölmüştü..."

O gün, Hürriyet Kelebek ekinde ekrandaki Cahide dizisinin ardından, filmnin başrol oyuncusu Hale Soygazi ile yaptığı "Yüz Yüze" sohbet yayınlanmıştı ve Tufan Velidedeoglu, yazıyı okuyunca, bugüne kadar anlatmadığı hatıralarını Hürriyet'e anlatmaya karar verip beni aramıştı. "Gerçekler çok çarpıcı. Benim Hürriyet'e bir vefa borcum var. Cahide Sonku'nun cenazesini Hürriyet kaldırmıştı. Bu yüzden de, o son yılları size anlatmak vacip oldu..." diyordu. İşte, Cahide'nin son yıllardaki koruyucu meleği olan iyiliksever Tufan Velidedeoglu ile Cahide'nin arka sokaklardaki o yorgun, o kirli ve o sefalet kokulu yaşamına olan yolculuğumuz da böyle başladı.

"MERHABA ABLA"

TUFAN Velidedeoglu, Baskan Yayınları'nda yönetici olarak çalışıyor. O yıllarda, Cahide Sonku'nun Beyoğlu'nun arka sokaklarına kadar düştüğünü duyup düştüğü peşine... Sonra da bir gece, Dostlar Birahanesi'nde rastlamış ona... Yıl 1978... Pera'da soğuk, kirli ve yağmurlu bir gün... Hasnun Galip Sokağı'nda köhne bir meyhaneye... Anlatıyor Tufan Velidedeoglu:

"Üstünde kirli sarı bir pardösü, başında sarı dezenli bir başörtüsü... Başı önüne düşmüş, yapayalnız ve uyuklayan bir kadın. Kırmızı formika masanın üzerinde, dibindeki birası acımasız kirli bir bardak... "Kim bu?" "Cahide Sonku... Sızdı işte gene... Ayılır az sonra..."

Adam, heyecanlıydı... Adam, günlerdir aradığı, merak ettiği Cahide Sonku ile konuşmak istiyordu. Adam, bir zamanlar ayakta baskısından şampanya içilen, erkeklerin peşinde koştuğu, kürkler ve pirlantalar içinde yüzen bir kadının bu sefaletine dayanamıyordu. Bira bardağını alıp, yanına sokuldu... Burnuna, ekşimiş ve keskin bir sidik kokusu geldi. Ayaklarının dibindeki ıslaklığa, garson talaş serpiyor, oturduğu yerde altına kaçırın bu kadının, her geceki seremonisi tekrarlanıyordu.

"Birden silkinip uyanı. Bana söyle bir baktı. Önündeki birayı, saatlerdir içmiyordu. Kendime bir bardak bira söyledim, bir bardak da hanıma dedim garsona. Bana şöyle bir baktı. Bakışları silah nam-lusu gibi, soğuk ve sertti... Aklınızda bir şey gelmesin Cahide Abla dedim... Abla dedim; çünkü, birden samimi bir havaya girmek istiyordum. İçimden geldi size bir bira ısmarlamak. Biraz sohbet ederiz ha? Beni gene süzdü. Sonra, 'E (Devamı Sa.16, Sü.8'de)

Cahide'nin önlenemez düşüşü

peki... O zaman kabul ediyorum.' dedi... O bir bardak bira, derken rakıya dönüştü. Sohbetimiz iyice ilerliyordu.

"Yanında parası yoktu. Önündeki bira ile idare etmeye çalışıyordu. Yüzü çok

çökmüştü. Çok kirliydi. Üzerinde yalnızca bir hırka vardı. İçine hiçbir şey giymemişti... Boynuna, teni görünmesin diye bir eşarp bağlamıştı. Ayaklarında çorap yoktu. Düz bir mokasen giymişti. Pardösüsü, idrar lekesinden hare hareydi... Geç saatlere kadar içtik... Hiç kendinden söz etmiyor, meyhanedeki ser-serileri anlatıyor, Beyoğlu'nun artık kötülediğini söylüyordu... İyice sarhoş olmuştu... Evinize bırakayım sizi Cahide Abla dedim... Kabul etti. Ayağı rahatsızdı zaten. Çok zor yürüyordu. Birlikte çıktık meyhaneden... O sıra, pardösüsünün cebinden bir şeyler arandı. Bir sürü anahtar, kibrit kutuları, sigara izmaritleri, not yazılı kâğıtlar çıktı cebinden... Sonra... 'Hah buldum' dedi. Bir baktım, küçücük bir mum parçası. Ne olduğunu sordum, cevap vermedi. elinde sıkı sıkıya tutuyordu. Evi çok yakındı. Alyon Çıkmazı'na girdik. Sekiz numaralı evin önüne gelince, kibritini yakıp, kapıdaki zinciri açtı. Sonra, mumunu yakıp, ağır ağır dar, karanlık ve kirli merdivenleri tırmanmaya başladı. Mumun sebebini o zaman anladım. Onu yukarıya kadar çıkartma teklifimi geri çevirdi... Çok kibar konuşuyordu..."

İşte Tufan Velidedeoğlu, Cahide'nin hayatına böyle girmiş... O gece onu kapıdan geri çeviren Cahide, daha sonraki gecelerde, bu yeni tanıştığı delikanlıya, sefalet içindeki berhanesinin kapılarını açmak zorunda kalacaktı.

**YARIN: CAHİDE'NİN
ODASI**

ANI • İNCELEME • ANI

O güzelim kadın, artık altını tutamayan bir ayaştır ve sonuna sürüklenmektedir

Cumbalı odadaki sefalet...

- Eski günleri anlatmak... Hayır, eskiden söz etmek istemiyordu Cahide... Sanki o günleri hiç yaşamamış, meyhane köşelerinde doğmuş, Alyon Çıkmazi'ndeki evdeki o sefaletle gözlerini açmış... Öylesine kanıksamış, öylesine alkol denizinde boğulmuş, öylesine terk etmiş her şeyi...
- Ona sunulan yeni bir dünya... Pek umurlanmıyor Cahide... O, sefalet içindeki odasını, alkolik arkadaşlarını ve meyhanedeki sandalyesini özlüyor hep... Sabah kalkmaz, şeye sarılıyor. Mesele ise, yalnızca yoğurt... Kim kurtaracak Cahide'yi... Genç arkadaşları çaresiz... Telefon defterinde, ünlü bir işadammın adı... Medet onda mı acaba?

ADAM, küçük bir mum parçasının cılız ışığında merdivenleri tırmanan yaşlı ve sarhoş kadının arkasından sesleniyor:

"Sizi bir daha görebilir miyim? Mesela yarın akşam... Sizi nerede bulabilirim Cahide Hanım?"

Uzun bir öksürük sesi geliyor önce... Sonra, tükürüğü genzine kaçmış bir insanın kartlaşmış sesiyle cevap:

"Aynı yerde..." Sonra, solukları gittikçe solan Cahide'nin odasının kapısının kilitine, kocaman anahtarını soktuğu duyuluyor. Ve kapı ardından gürültüyle kapanıyor.

ISLAK KI...

CAHİDE için, yepyeni bir Tufan Velidedeğül, Serseri sevgilisi Murtaza'dan, işsiz güçsüz, üç kuruş parasının peşinde

olan Hacı'dan, masasına çöken alkolik dostlarından sonra; fevkalade biri... Onun yanında belki de biraz eski günlerin Cahide'sini oynamaya çalışıyor... Ne kadar içkili olsa, ne kadar kirlili, yaşlı, yorgun ve "ıslak" da olsa... Evet ıslak... Artık iç çamaşırı bile giymiyor, altını tutamadığından... (Hayır, o kadar yaşlı değildir Cahide... O sıralar, henüz 59 yaşında... Bu bir hastalık mı, yoksa yaşamı koyvermekle özdeşleşen bir yaşam biçimine mi dönüşmüştür, pek bilinmiyor...) Yun eteği, idrardan keçeleşmiş, üstünde kuruyor, pardösüsü idrardan, muare desen tutturmuş, çıplak bacakları, yol yol izler taşıyor, topuksuz makosenleri, idrar kavruğu... Ve o kalın dudakları... O yol yol, çizgi çizgi, ikiye bir kuruyan kalın dudakları, her yudumda, alkol ıslağı... Ama silah namlusu gibi soğuk bakan gözleri... Hayır, bu gözler hiç ıslak değil. Ağlamayı unutmuş Cahide... Artık rol gereği bile ağlamasına gerek

Cahide'nin önlenemez düşüşü

Yazan Tulay BILGINER

2

yok! Artık, yaşamındaki felaketler, ağlamanın çok ötesinde... Ağlamak, insanın kendi kendisiyle sevgisidir. Kendini ağlayacak kadar sevmiyor, ağlamayacak kadar unutmuş Cahide...

İKİ FARAŞ TALAŞ

KÖFTE patates ismarlıyor Tufan... Çatalını bir kez dokunduruyor, sonra yemiyor. Bütün alkolikler gibi, yemekle başı hiç hoş değil... Durmadan içeriyor. 13 yaşındaki komi, içki bardağını önüne atar gibi bırakıyor... Alışmış, aldırıyor artık. Ya da fark etmemiş gibi davranıyor. Cahide, bir zamanlar, hizmetçilerin, fraklı usakların, smokinli garsonların hizmet ettiği bir kadın... Komiye, defalarca teşekkür ediyor... Komi, içkiden değil, dışkısından yalın Cahide'ye... Az sonra, sanki hiç kimse görmüyor, hissetmiyor ya da çok doğal bir şey yapıyor, kadehini yudumluyor gibi koyuverdiği idrarının, ayak ucunda oluşturduğu göle, söylenerek iki faraş talaş atıyor... Cahide umurlamaz... Gülümseyerek, kominin talaşı yayması için, ayaklarını kaldırıyor ve sohbet devam ediyor...

"Bana biraz o eski günleri anlatsanız..." diyor Tufan Velidedeğül, sudan septen sohbetin ortasında... Cahide tam dudaklarına kadehini götürmüştü, birden duruyor... Ve sonra gene kibar, ama peçeteye tükürür gibi konuşuyor: "Anlatacak bir şey yok..."

Cahide, o ayaklarının dibindeki talaşa, kirlili elbiselerine, yoksulluğuna rağmen, hâlâ o eski onurlu, dikbaşlı, mağrur kadın... Kimseden tek kuruş para kabul etmiyor. Güvenmediği, dost yerine koymadığı kimsenin bir bardak birasını bile içmiyor. Tam tersine... Elindeki üç kuruş, başkalarına harcıyor...

"KİM ONLAR?"

BLİYOR musunuz " diyor, "Siz onlardan çok farklı bir beyefendisiniz..."

"Kimlerden?"

"Onlardan işte... O gelip masama oturan, içki ismarlayacağını diye paramı alıp kaçanlardan, benim ismarladığım içkiyle bana arkadaşlık edenlerden, onlardan dedim ya..."

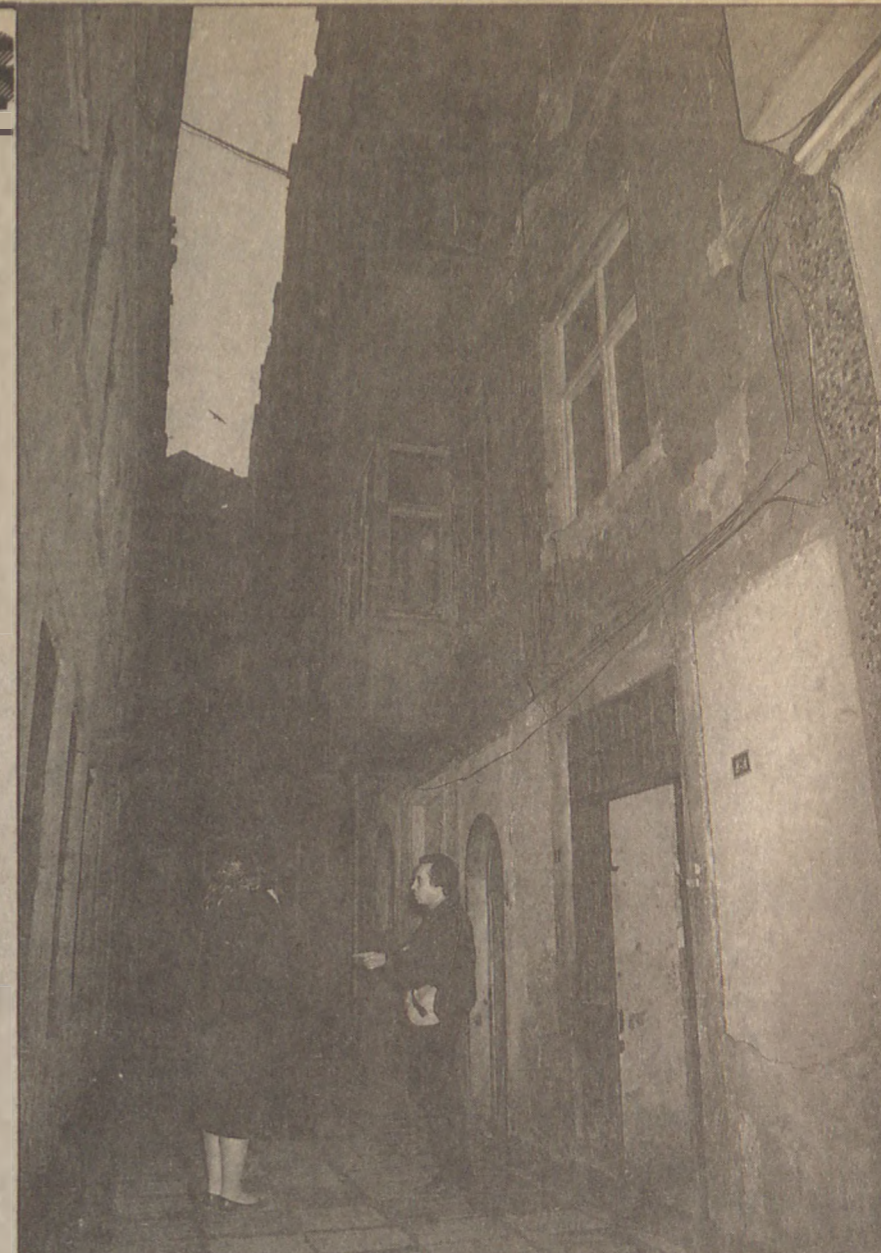
(Cahide o sıralar, Şehir Tiyatroları'ndan cüzi bir emekli maaşını almaktaydı. Ha, bir de yüzbaşı babasından kalan, daha da cüzi bir ek maaş... Üç aydan üç aya, bütün emekli maaşını alıp büyük bir bölümünü, Üç Nal Birahanesi'ne yatırıyor. Buna karşılık, orada bir alkol istih-

kakı var... Üç kadeh rakı, üç şişe bira, biraz çerez ve meze... Sonrası? Sonrası, cebindeki üç kuruş paraya, rasilantiya kalıyor Dostlar Birahanesi'nde akşamları...)

"Ben kötü hissediyorum kendimi Tufan Bey... Gidelim..." diyor Cahide... Kapıda, "Yarın akşam beni evden alın lütfen... Seslenin, ben cama çıkarım..." diyor... Kırdan, adeta buzlu bir cama dönmüş, cumbaya bakıyor... Kapı, gene gürültüyle ve Cahide'nin öksürükleriyle kapanıyor...

AŞK DEĞİL

ERTESİ akşam, iş dönüşü Cahide'nin kapısında Tufan Velidedeğül... Peki neden? Bu alkolik, sidik kokulu, yaşlı, çöktük ve yoksul kadından ne bekliyor ki? Neden onunla birlikte olmak, sohbet etmek, yardım etmek istiyor ki? Henüz 32 yaşında, yeni boşanmış, erkek kardeşiyle birlikte yaşayan bir adam, neden gecelerini Cahide'ye hasretsin ki? "Bilmiyorum..." diyor... "Onu öyle görmek, bu ka-

ALYON ÇIKMAZI İşte Alyon Çıkmazi'ndeki, Cahide Sonku'nun cumbalı tek göz odası. Tufan Velidedeğül, beni alıp oraya götürüyor. "İşte" diyor, "şu pencereden bana ilk kez anahtarını atmıştı. O gece, Cahide Sonku'nun odasına girdiğimde, müthiş sefaletine ve büyük dramına dayanmak çok müşküldü..."

dar büyük bir sanatçının bu felaketine tanık olmak, onu tanımak, bir insanın bu kadar kötü bir durumda düşmesi, beni korkunc müteessir ediyordu. Birileri bir şey yapmalıydı... Onu tanıyıp da, kaderyle baş başa bırakamazdım artık... Bunu ona değil, kendime yapamazdım..." diyor... Peki Cahide'nin genç erkeklerle düşkünlüğü malum... Yoksa?... Yoksa, hani diyor, olur a... Bir aşk filanı mı başlıyordu?... Bu tür bir ilişkiye mi girişiliyordu yani?... Kesinlikle reddediyor... O haldeki bir kadına, bu tür bir şey duymanın mümkün olmadığını söylüyor... "Ne yani, insanlar

birbirlerine yardım edemezler mi? Hele Cahide Sonku gibi bir kadına..." diyor...

Yardım? Hayır yardım etmemiş Tufan Velidedeğül, Cahide Sonku'ya... Yardım kelimesi, buna uygun değil... Ona evinin, cüzdanının, dünyasının kapılarını açmış...

ONUR KIRICI

TANIŞMALARININ üçüncü gecesi, Alyon Çıkmazi'ndeki, Cahide Sonku'nun odasında Tufan Velidedeğül... Sesleniyor, ama Cahide'den bir hareket yok! Nice sonra, kirlili camlı cumbadan silteli görülüyor ve kısık bir sesle ba-

gırıp aşağı anahtarını atıyor. "Yukarı gelin lütfen..." İşte asil felaket de, o saat başlıyor...

"Odaya girdim ki... Allah'im, çok onur kırıcıydı... İnsanlık adına onur kırıcıydı... Ben bunları anlatmak bile istemiyordum..."

(Artık geriye dönüşünüz yok Tufan Bey... Artık anlatmadan edemezsiniz... Ve de, beni kınayanlar olacaktır... Bir insanın dramını bu kadar ortaya döktüğüm için, kızanlar olacaktır... Ama artık, ben de yazmadan edemem... Artık yaratılmış efsanelerin, örtülmüş sefaletlerin, ibret alınmayacak felaketlerin, zülfiyare dokunmaktan korkmaların, nemelazimlik felsefesiyle yaşanmış tu kakaları saklamaların, ne kimseye, ne de Cahide'ye bir faydası var... Bir kadının, sıfırla yüz arasındaki gerçeklerini, gözardı edebilmek için, artık çok geç... Unutulmuşluğun iltimadındaki Cahide'nin hayatı, bu kadar çarpıtılmış, bunca sermaye edilmişken...)

"Odaya girdim ki... Kesif bir tuvalet kokusu... Hayır yalnız idrar filanı değil... Çok ağır bir koku... Yerde, öbek öbek affedersiniz, hay Allah, söylemesem mi... Şey, büyük appeteslerin üzerine, gazete örtülmüştü... Odada tuvalet filanı yoktu... Hiçbir şey yoktu... Sağ tarafta karyolası vardı. Cahide Hanım yatıyordu... Yatağı artık, şeyden işte... Paralanmış, çökmüş, delinmişti... Odada yüzlerce boş içki şişesi vardı. Masanın üzerinde bir küçük tüp duruyordu. Kirlili içki bardakları ve kurumuş tabaklar vardı... Hiçbir giyeceği yoktu... Böyle bir tablo beklemiyordum... Yanına yaklaştım... Çok ateşi vardı... Üstünü sıkıca örtüp pencereleri açtım ve hemen eczaneye koşturup ilaç aldım... O gün tek damla içki içemeyecek kadar hastaydım..."

KAZANCI YOKUŞU

SİZ olsanız ne yaparsınız? Bir insanı, böyle bir atmosfer içinde bulsanız, elinizden ne gelir? Tufan Velidedeğül...

(Devamı Sa.21, Sü.8'de)

Onun için diyorlar ki... Zeki Müren

"Hırçın ve kibirli tanrıça"

CAHİDE Sonku ile ilk filmim "Beklenen Şarkı"yı çevirirken tanıştım. O zaman, üç arabesi vardı. Sabah sıyah, öğlen yeşil, akşam da spor beyaz arabesine biniyordu. Altın suyunu batmış topuklu ayakkabılarını, yalından tanyorum. Sahnelerden hayranıyım. Çok kendinden emin, çok tepeden bakan bir hal vardı. Oyun sırasında, bir kolluk gıcırdayınca, piyaset durdurup salonda gürültü var, perde kapanan diyebilen bir insandı. Cahide Hanım'ın üstten bakan tavrı, sahnedeki büyük başarısından çok, yaradılışından olsa gerek. Bana karşı değışse de, diğer kişilere hep hırçın, hep hırçın davranırdı. Hak teslim etmek gibi de bir tavrı yoktu. Bir günün ardından, böyle bir arayı anlatmak beni üzüyor ama... Ciddi bir basın organına da gerçekleri anlatmak mecburiyetindeyim. Devrin Cumhurbaşkanı Celal Bayar Bey, İhsan Doruk'un devletlisi olarak, Ayaspaşa'daki apartmanında. Masada Kılıç Ali Bey, devlet erkânı ve şarlotacı olarak değil de, misafir olarak, ben de bulunuyordum. Bir ara arkadaşıya geçtim. İhsan Doruk bey, diz çöktüğü yalvanyor. Cahide'ciğim, bir artist olarak değil, bir ev sahibesi olarak yalnızca bir hoş geldin demeni, bir el sıkırmanı bekliyorum." Cevap: "Hayır, salona çıkmayacağım. Ben Cahide Sonku'yum." Ve o gece çılap hoş geldin demedi. Ama, sanatına lahm yok. Sahneye çıktığında, İlahiydi, İlahi...Tanrıça gibi... Yıllar geçtikten sonraki durumunu, bütün Türk milletini gibi, özütterek izledim. Bunu

BEKLENEN ŞARKI...

Cahide Hanım'ın kendi film şirketi hesabına çevrilen ilk film olan Beklenen Şarkı, Zeki Müren'in de ilk filmiydi ve büyük iş yapıp hasılat rekorları kırmıştı.

söylemek belki ters ama, altı yedi kez kendisine bazı jestlerim oldu. Buna rağmen, içkili rastlaşmış yerlerde bir teşekkür bakışı yerine, Cahit İrgat'ın yanında, ikisi de zili gibi sarhoş...Beni çok üzdü... Hem çok büyük bir kadın, hem güzel, biraz hırçın ve tepeden bakan bir kadındı. Benim için hem tatlı, hem de acı bir andır Cahide.

ANI ● İNCELEME ● ARAŞTIRMA

Kadehleri birbirine ekleyen Sonku'ya, habersiz uzanan yardım eli...

Eski bir aşk hikâyesi...

Cahide'nin
önlenebilir
düşüşü

Yazan: Tülay BİLGİNER

● Eski TUSIAD Başkanı Ömer Dinçkök'ün babası, ünlü işadamı Raif Dinçkök'ün telefon numarası, Cahide'nin telefon defterinde ne arıyordu acaba? Cahide, "Boş ver" dedi, "Karıdır... Küllenmiş bir hikâye..." Yardım talebini reddetmeyen Raif Bey, para yolladı ama, onu hiç aramadı. Artık aşklar nafile!

● Biricik kızı Ender Doruk'un, küçük ve yırtık bir resmini çantasından çıkarıp rakı şişesine dayamıştı... Durmadan kızıyla konuşuyor, art arda yuvarladığı kadehini, kızının şerefine kaldırıyor. Yavrusuna duyduğu analık özlemi bile, onu içine düştüğü alkol havuzundan çıkartmaya yetmedi.

KENARLARI kıvrılmış, kirli ve küçük telefon defterinde tanınmış plik fabrikatörünün adı... Raif Dinçkök... Yanında da, telefon numaraları...

"Raif Bey, neyiniz olur sizin Cahide abla?"

"Kim dedin?"

"Raif Dinçkök..."

Rakısından kocaman bir yudum alıyor Cahide Sonku. Bakışlarında, gene o silah namlusu soğukluğu. Dudakları, sararmış dişleriyle, sandık basmış, köşesi kolber işli bir bohçanın fistosu gibi bükülüyor...

"Hiçbir şeyim..."

"Ama telefon defterinizde adı var..."

Telefon defteri... Cahide'de telefon defteri çooook! Öyle Raif Dinçkök gibi işadamlarının adlarının bulunduğu, sanatçıların, politikacıların telefon numaralarının yazılı olduğu kenarları altın yıldızlı telefon defterlerinin her biri bir yerlerde unutulmuş. Kimi bir bohçayla atılıp bulunup karakollara teslim edilmiş, kimi sarhoş bir gecenin sonunda, masanın altına düşmüş, kimi bir dost evinin telefon etejerinde kalmış, kimi devrilen bir rakı şişesinin altında, ıslanıp mürekkep akıp yok olup gitmiş, kimi terk edilen bir evde unutulmuş. Elde yalnızca bu kırımı kaplı, kirli ve eski defteri mi kalmış... "İlahi Tufan..."

"ONU KARIŞTIRMA!"

RAKISINI susuz içer gibi dolduruyor Cahide bardağına... Bir parmacık su payı... O da renk versin, rakı beyaza vursun kendini diye... Esmer ve hava kabarcıklı ucuz rakı kadehinin içinde, kirli beyaz bir rakı... Yudumu, o fistolar gibi bükülü kalın dudaklarının arasından, bir dikişte duble boyu iniyor içine...

"Onu karıştırma... Çok eski bir hikâye..."

Bütün hikâyeler, eskiler, dostlar, sevgililer, o yeri yerinden oynatan büyük aşklar, Cahide'nin gününbirlik yaşadığı küçük kaçamaklar, hep eskide kalmış... "Karıştırma onu dedim sana!" Neden bu kadar öfkeli? Küllenmiş bir aşk mı bu yoksa?

"Ne aşkı be kardeşim. Ben ömrümden yalnızca iki kişiyi sevdim. Onlar da bana yar olmadı..."

"Yalnız iki kişi..." Ömründen, ömrü kadar erkek geçmiş Cahide, yalnız iki kişiyi sevmiş... Kim bunlar? Hayır, o gün anlatmayacak bunları... Cahide'nin fistoları suskunluğa büküldü...

Telefon numarası cebinde Tufan Velidedeoğlu'nun. Günlerce düşünüyor ve sonunda, kararını veriyor. Raif Dinçkök'ü arayacak... Telefon, iş yerinin. Sekreterden sekretere aktarılıyor... Sonunda, kulak kulağa gelmeyi başarıyor işadamıyla... Yekten giriyor konuya...

"ALOO... RAİF BEY?"

SİZ. Cahide Sonku'nun ahabıymışsınız?...

"Raif Dinçkök, şaşıyor birden... "Eeee?"

"Hal, böyle, böyle... Mümkünse, bana yardım edin. Ben elimden geldiği kadar maddi manevi yardım ediyorum ama, yetemiyorum. Siz de bir katkıda bulunursanız, çok makbule geçecek. Kendisinin de bundan haberi yoktur. Söz veriyorum, söylemeyeceğim..."

Raif Bey, bu işe karışmak hiç mi hiç istemez... Hele hele, adının duyulması dedikodulara neden olması, büsbütün telaşlandırır onu... Yıllar önce tanıdığı Cahide Sonku'nun, yıllar sonraki sefaletini elbet o da duymuştur. Ama, ayrı dünyaladırlar... Ancak, yardım isteğini geri çevirmek de istemez...

"Pekâlâ... Siz bana, onun bulunduğu birahane'nin adresini verin. Ben bir adamımla kendisine para yollayacağım. Sözli..."

AYDA 50 BİN...

SÖZÜNDE de durur... Cahide'yi ne görmek, ne konuşmak, ne de ondan söz etmek istemektedir artık. Yıl 1978'in parasıyla ayda 50 bin lira kadar bir

aylık bağlar Cahide'ye... Bir adamı, haftada bir, Dostlar Birahanesi'ne gelir. Tufan Velidedeoğlu'na, on bin, onbeş bin bırakır, gider. Tufan Bey, bundan Cahide'ye hiç söz etmez. Kendi parasıymış gibi Cahide'ye harcar... Ve bu, dört beş ay sürer... Sonra?.. Artık ne Dinçkök'ün adamı gelip para getirir, ne de, Tufan Velidedeoğlu üsteler. Eski bir aşk hikâyesinin, belki de bir dostluğun, belki de yalnızca bir hayranlığın, kimbilir, belki de bir yakıştırmanın bedeli, yıllar sonra, Dostlar Birahanesi'ndeki rakılara, biralara ve Cahide Sonku'nun çişli donlarına, ev kirasına, ve ilaç masraflarına harcanarak ödenip bitmiştir...

ENDER E ÖZLEM...

GÜNLERDEN 9 Nisan... Cahide o gün bi tuhaf. "Tufan, aşağıya seslen... Bir büyük rakı getirsinler..." Hayır, tuhaflık bunda değil. Bu her günkü iş... O iğneci çantası gibi kocaman büyük çantasından (Hey gidi Cahide hey... O Yunanistan'dan özel olarak, getirtilen, pabuç-sigaralık-cüzdan takım krokodil cantalar, o incecik madlen çikolatası yıldızı gibi parlak ruganlar, o buffalo derisi portföyler, o üzerine pırlanta montelenmiş, yılan derisi takımlar nerede?.. Bu kenarı pırtımış, derisi dökülmüş, çatlamış ayak topuğu gibi kara suratlı çanta nerede?..) Yırtık, bükülmüş, kırılmış, küçük bir fotoğraf çıkartıp, dayıyor rakı şişesine. Evet, günlerden 9 Nisan... Biricik kızı Ender'in doğum günü... Yıllardır doğum gününü hatırlamazdı... Nasıl oldu da bugün birden bire, aklına geliverdi... Ender burnunda tutuyor...

"Bu kız, nerede acep Tufan? Hâlâ İngiltere'de mi? Yoksa, Fransa'ya, İtalya'ya flân mı geçti... Hiç haber alamıyorum..."

Ender'i en son nerede görmüştü? Beyoğlu Bekâr Sokak'taki evlerinde mi? Yok hayır... Çiftelhavuzlar'daki müstemilatta otururlarken... Hayır... Alyon Çıkamaz'ına geçmemişti henüz; bu kesin! Uç Nal'daki arkadaşları, bir pilot, bir memur, bir albay, bir doktor olan aylıklarını meyhaneye bağlamış, emekli alkolikler, "Az mı çektik kız bu Cahide'den..." diyorlardı... "Her gece annesini meyhaneden topladığı Ender... Ama Cahide, hakaretler yağdırır, küfür kâfir kovardı kızını... Sana mı kaldı benim eteğimi toplamak... Rahat bırak beni. İçkimin parasını sen mi veriyorsun?" diyerek, kalkıp kovalardı kızını... Sonra da oturur,

saatlerce kızının babası İhsan Doruk'a lanetler yağdırır, sızmacasına içer, ama gene de dikelenip, meyhaneden başı dik, sürüklenmeden çıkar giderdi... Bu Cahide'nin, bu huyu vardır işte... Masada biraz sızdığı vaki... Ama, yerlerde sürüklendiği, küfelik olduğu, hayır... Her seferinde çıkıp gidebilirdi... Ne kadar içerse içsin... Pek pek, dostunun koluna girecek kadar yalpalardı, bu kadar..."

"LANET OLSUN!"

BİR gece, "Lanet olsun senin gibi anneye..." demiş Ender ve alkolikler meyhanesi Uç Nal birahanesinden kovulup çekip gitmiş. Gidiş, o gidiş. Sonra, bir mektubu gelmiş meyhaneye. Cahide, mektubu okuyup bir büyük daha içmiş o gün... Ama sonra, mektubu da kaybetmiş, kızının adresini de... Kopuş o kopuş. Kopuş o kopuş ki, artık Cahide pişman...

"Hayır Ender dedim Tufan... Babanın mirasını almayacaksın. Benim param, bana da yeter, sana da... Kızımı, babasının mirasından mahrum etmekle, hata mı ettim ben Tufan... o zak-

(Devamı Sa.20, Sü.7'de)

ZEYREK HAMAMI Yıl 1971... Cahide Sonku nun genç kız Ender Doruk da, ana mesleğini deniyor ve Zeyrek Hamamı'nda, çıplak soyunup bir pestemala bürünerek, film çeviriyor. Cahide, kızını elçiziyle hazırlıyor, makyajını yapıp, uzun bir postiş takıyor. Ama bu cıcım ayları, yakında bitecektir (üstte solda). Yıl 1945... Cahide, "Vanya Dayı" oyununda, güzelliğini ve oyununu sergiliyor. Muhsin Ertuğrul'un gözde oyuncusu (üstte sağda). Ve yıl 1989... Cahide Sonku nun sekiz yıl önce cenazesinin çıktığı, Kazancı Yokuşu 45 numaralı evin, beş numaralı dairesinde, şimdi başkaları var (altta).

Onun için diyorlar ki... **Bedia Muvahhit**

"Eşinden ayrılmak yaramadı"

CAHIDE, benim akranım değildi. Tiyatroya önlükle gelmişti. Muhsin Ertuğrul ve Neyyire Neyir, onu baştan yarattılar. Bale eğitimi görmüş bir genç kız olarak, oldukça

çekiciydi. Muhsin'le Neyyire, onun saçlarını sarıya boyattılar, terzilere götürüp elbiseler diktirdiler. Eline çok büyük fırsatlar verildi. Cahide gelince, benim oynadığım genç kız rolleri, ona verildi. Ama onu, asla kıskanmadım. Aslında değil kıskanmak, iftihar ediyordum. İstidatlıydı. Tütcü İhsan Bey adındaki kocasıyla uzun süre evli kalamadı. Çocuğu olduktan sonra, ayrılmaya karar verdi. Kararını kendi başına veren Cahide, hiç kimseden çekinmedi. Hayatı boyunca, baskı altında yaşamak nedir bilmedi. Ardından, içkinin ve gece hayatının pençesine düştü. Cahide, hakikaten iyi bir oyuncuydu. Bunu inkâr etmemek gerekir. Ancak birçok şey, eşinden ayrılmasıyla başladı. Halbuki çok mükemmel bir hayat sürüyordu. Mesleğinden zaten daha önce, yani evliyken vazgeçmişti. Ama şurası kesin ki, güvendiği biri vardı. Eğer güvendiği bir erkek olmasaydı hayatında, elde ettiklerini bir anda bırakıp gitmezdi. Yazık oldu..."

(Devamı Sa.20, Sü.7'de)

Eski bir aşk hikâyesi

man çok küçüktü. Ben de varlıklıldım..."

"Galiba abla... Yazık olmuş kızcağıza..." İhsan Doruk'un mirası Ender'in olmadı... Şarkıcı Şükran Özer'le evlendi onun oldu...

"Hep bunu başıma kattı Tufan... Babamın mirasından beni niye mahrum ettin diye, üstüme bile yürüdü... Ben ki... Ben ki, onun babasının temeline altın koyduğu Tarabya'daki köşklere tepmişim..."

Kopuk kopuk anılar mırıldanıyor. Bugün, flisto dudakları, geçmişe konuşkan... Tarabya'da satın alınan arsa üzerine yapılacak olan köşkün planları hazır. "Yütün Kralı İhsan Doruk, Sonku Film Yazıhanesi'ne geliyor... "Kalk Cahide, seninle Tarabya'ya gideceğiz." diyor... "Benim işim başımdan aşkın Tufan... Gelmem diyorum. Hadi diyor, gel... Önce bir kuyumcuya uğradık, İhsan dört tane altın aldı."

KAÇ YAŞINDA?

CAHİDE, susuyor. rakı şişesine dayalı fotoğrafı, Ender ancak altı yaşında bir çocuk... E'inde başka fotoğrafı kalmamış ki... Belki de, altı yaşındaki kızını daha çok seviyor. O, onu meyhanelerden alıp götürün hırçın, asi kızı görececek ne gözü var, ne de imkânı...

"Kaç yaşına giriyor bu Ender kızım, bugün Tufan?"

Hatırlayamıyor doğduğu yılı... Beyni, alkole bulanmış...

"Sahi kaç yaşına giriyor yahu... Ben onu doğduğumda 32'imdeydim. Yıl 1978... Hesapla bakalım Tufan... 1919'luyum ben... Nüfusumda 16'lı yazdığına bakma... Yaşımı бүyüttüm, tiyatro kadrosunda memur olmak için... Hesapla 19'a, 32..." Cahide, kızını doğurduğu yılı bile hatırlayamıyor artık...

TEMELDEKİ ALTINLAR

IHSAN altınları alıp, eve uğradı. Ender'i de aldık yanımıza. O gün temel atılacak. Uğur getirsin diye, altınları Ender'in yüzüne sürüp sürüp fırlattı temele... Çok komikti... Sonra dua edilip kurban kesildi... Baktım Ender'in alnında kan... Baktım kızım kanyor... Kaptım kucağından çocuğu... Telaşlanma dedi İhsan, kurbanın kanından sürdüm..."

Sonra çantasından bir gazete kupürü çıkarıyor... Katlana katlana, öpüle öpüle, elinde ıslana ıslana, rakıya bulana bulana eskimis, solmuş bir kupür... Ender'in resmi... Zeyrek Hamamı'nda film çevirirken, Cahide ile birlikte çekilmiş bir resmi...

Öpüyor, öpüyor, öpüyor, öpüyor o resmi... Konuşuyor kızıyla... Kadehini Ender'in şerefine kaldırıp, bir kupüre sürüyor, bir o küçük yurtk fotoğrafa dokunduruyor, bir rakı şişesine vuruyor... Şerefine kızım... Şerefine yavrum... Annen çok özledi seni, neredesin? Hadi gel artık...

Cahide'nin çok az yakalandığı bir andır bu. O hiç ağlamayan, ağlamayı bilmeyen ağlamayı unutmuş, artık rol gereği bile ağlaması beklenmeyen Cahide'nin o soğuk gözlerinden iki damla yaş yuvarlanıyor... Tufan Velidedeğlü, şaşırıyor... O, Cahide'yi hiç ağlamaz bilir...

"Nasılсын Ender kızım... İyi misin? Evlendiğini duydum... Sen de anne oldun mu ha? Beni affettin mi Ender?... Affettin mi Ender?... Hadi kızım... Doğum günün kutlu olsun... Şerefine Ender..."

Artık dili peltelenmiş, konuşmaları mırıldılara dönüşmüş, ne söylediği anlaşılmayan, rakı şişesine dayalı bir gazete kupürüyle, küçük bir yurtk fotoğrafla konuşan bir Cahide Sonku var. Kazancı Yokuşu'ndaki evde... Tufan Velidedeğlü, dayanmıyor bu manzaraya... Odadan çıkıp gidiyor...

**YARIN: BEN
MARCEL'E TAPTIMI**

ANI İNCELEME ARAŞTIRMA

Yazan: Tülay BİLGİNER

Ok yaydan çıkmış... Karaciğer bitik...
Akıl hastanesindeki tövbe neye yarar?

Kolonyayla kafa bulmak

TÖVBE TUTMADI Yıl 1973... Cahide, alkolün pençesinde kıvrıyor. Ayrılıklar, acılar, felaketler, çökmeler peş peşe... Birden, kendisini Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin koğuşunda buluyor. Bir süre tedavi görecektir, alkolle tövbe ederek çıkacaktır hastaneden. Cahide bu... Tövbe tutar mı?

etraftan duyuluyor. Sonra akşam gelip meyhaneden alıyor Tufan, Cahide'yi...

Cahide hasta... Bütün gün evde, salonun penceresinden dışarıyı seyredip içeriyor. Arada sırada kesti-riyor, sonra uyanıp gene içeriyor. Hiç iş yapmayan, gerinden bile kalkmayan, alkolle soluk alabilen bir kadın... Bir doktor getiriyor eve Tufan... Durum kötü... Karaciğer bitik. Üstelik bir de kalp büyümesi var.

Daha önce, 1973 yılında, alkol tedavisi için Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde tedavi gören, içkiye tövbeler edip çıktıktan

kısa bir süre sonra, yeniden alkol dünyasına karışan Cahide Sonku'yu tedavi ettirmek için hastaneye yatırmak istiyor Tufan. Cahide bunu duyunca kıyamet koparıyor.

DR. SELAHATTİN İÇLİ

YOK hayır abla... Seni Samatya Sosyal Sigortalar Hastanesi'ne yatıracağım. Bakırköy'e değil... Yanlış anlama... Tedavi görür, canlanırsın. Bu kalp daha ne kadar dayanır böyle giderse" diyor...

Cahide'nin itirazları,

iyice yatağa düşünceye kadar sürüyor. Tufan Velidedeolu'nun Samatya Hastanesi'nde Köksal Tuncer diye tanıdığı bir doktor var. Ona başvuruyor. O da, hastanenin doktorlarından olan Bestekar Selahattin İçli'ye anlatıyor durumu. Selahattin İçli, yıllar öncesinden tanıdığı Cahide'nin adını duyar duymaz, hemen yakınları için ayırdığı özel odasını ona tahsis ediyor ve Cahide hastaneye yatırılıyor.

Cici sabahlıklar, cici gecelikler, havlular, iç çamaşırları... Güzel bir hastane cevizi hazırlanıyor Cahide'ye... Ne

kadar düşmüş de olsa, çarşidan ne alırsa alınsın, kuşağını, markasını ince ince tetkik eden biri hâlâ... Üstelik çoğu kez, hiçbir sevincini, üzüntüsünü dışa vurmayan, yalnızca içki şapırtıları, kahkahalarıyla ses veren Cahide, yeni bir şey alındığında, sevinmeden edemiyor... Az sonra kirlenip suya gireceğini, eski suratlı olacağını bile bile...

ALKOLÜN DİK ÂLÂSİ

HASTANEDE 20 gün yatıyor... Doktorlar, "I - ih" diyorlar. "Yapılacak fazla bir şey yok. Karaciğer bitmiş. Çok fazla ömrü yok. Pek pek birkaç ay daha yaşar. Bunu boşuna burada yatırmayın..."

"Olusun" diyor Tufan Ve-

lidedeolu... "Hiç değilse, içki içmez, dinlendirir vücudunu biraz..."

Bir gün hastaneye ziyarete geldiğinde, çakırkeyif buluyor Cahide'yi. Soluğunda, keskin ve tuhaf bir alkol kokusu... Üstelik başı, eli, geceleği her tarafı limon çiçeği kokuyor Cahide'nin... Soluğu bile limon çiçeği. Dili, bembeyaz parlamış. Artık o, hastaneden çıkmak için sızlanan Cahide değil... Daha hoşgörülü ve iyi... Şüpheleniyor

Tufan... Hemşireleri, hasta bakıcıları sorguya çekiyor. Ona kolonya almışlığı yok! Özellikle almıyor... Yoksa?... Öğreniyor... Evet, kolonya almışlığı hastabakıcıya Cahide... Bir galon kolonyayı yuvarlamış işte... Keyfi bundan.

"Onun, her türlü içkiyi içtiğini gördüm, duydum; ama ispiro içtiğine tanıklık etmedim. Böyle şeyler yazıldı, çizildi. Hayır, benim zamanımda, ispiro

içecek kadar kötü değildi. İçki alacak parası vardı. Eline ne geçerse içti. Rakıyı tercih eder, üstüne mutlaka bira ile cila yapardı. Ama, uyuşturucu?... Bakın, bu da yazıldı. Ben; ne uyuşturucu çektiğini gördüm, ne aradığımı, ne de sözünü geçti. Asla böyle bir eğilimi yoktu Cahide Ablamın... Ama, gençliğinde olmuş mu?... Bakın, onu bilemem işte..."

CAHİDE'YE ORKİDE

GENE bir gün ziyarete gittiğinde, bir bakıyor ki, başucunda bir orkide... "Bugün sanatçı arkadaşlarım geldi beni ziyarete... Gazeteciler de" diyor Cahide.

Eeee? Onunla ilgilenenekler miymiş? Yardım edecekler, dostluk gösterecekler miymiş... Meraklıdır Tufan'ın...

"Hayır" diyor... "Cahide Ablamı, kimse aramadı son yıllarımda... Ama, hiç kimse... O gün hastaneye, Gönül Ülkü, Gazanfer Özcan, Adile Naşit, Filiz Akın gelmişler. Resimler çektiler gitmişler. Hepsi bu... Orkideyi Filiz Akın getirmiş. Zaten Cahide Ablam'a çok lazımdı orkide (!)"

Hiç mi dostu yoktu? Hiç mi, bir sanatçı arkadaşının kapısını çalmazdı?...

"Evet... Yalnızca Semiha Berksoy'a giderdim... Onunla hep görüşmüşler. Onu da, telefon numarasını o kırımızı defterde bulup ben arardım. Birkaç kez alıp götürdüm Cahide Ablamı. Hatta birkaç gün evinde kaldı. Tabii, orada da altına kaçırılmış Cahide Ablam...

KAYIP VE AYIP

Cahide'nin hayatından manzaralar, hep öyle TV'deki gibi şukur şukur ve derli toplu bir çökmüş kadının murluları mıydı yani? Hayır! İşte yıl 1966. Cahide kayıptır. Beyoğlu Bestekar Sokak taki dairesinin kapısını polis kırarak girer. Pislik içinde, kirli çamaşırlarının etrafında saçlı olduğu bir daire (solda). Bir keresinde de, Çağaloğlu'nda bir otelde kavga çıkarır ve mahkemeye verilir. Yanında, o zamanki sevgilisi Çetin Kayhan (altta).

Onun için diyorlar ki... Vasfi Rıza

"Sanatçı falan değildi"

BİZ Cahide yle tanıştığımızda, İstanbul Belediye Reisi bir operet kurulmasını istiyordu. Bu, genç yeteneklere ilan edildi. 15 güzel kız başvurdu. Bunların içerisinde, güzellik kraliçesi Feriha Teflik de vardı. Operet, beş sene sürdü. Daha sonra, aralarında Cahide'nin de bulunduğu kızlar, tiyatroya geçtiler. Baleden öğrendiği hareketlerle ilgi çekiciydi. Muhsin Ertugrul, Cahide'nin üzerinde çok çalıştı. Shakespeare'in bir oyununda oynattı, tutuldu. Ardından bir filmde başrolü oynattı. Muhsin Bey Ankara'ya geldikten sonra, onu oynatacak rejisörler gelmedi. Muhsin, Cahide'yi biraktıktan sonra, o düştü. Ama; başarısızlığının farkında değildi. Kimse de onu uyarımadı. Film şirketi kurdu, onda da başarısız oldu. Cahide'nin fevkalade bir oyunculuğu da yoktu.

KENDİ APTALLIĞI

Batağa düşmesindeki etken, elbette aptallığı. Ben onu, tiyatro oyuncusu olarak kabul etmiyorum. Zaten, o da bunu anladı. Batağa düştükten sonra tiyatroya dönüşünde, onu kovup kovmadığımı soruyorsunuz? Evet, kovdum. Bir gün biz çalışırken, bana onun geldiğini haber verdiler. Perişan bir haldeydi. Kirli ve muhakkak ki acı. Yanıma geldi ve kendisini Muhsin

Bey'in gönderdiğini, tekrar tiyatroya girmek istediğini söyledi. Muhsin'e telefon açıp niye gönderdiğini sordum. İfade etmemi söyledi. Ona üç cümlelik bir rol verdim. Oynayacağı gece, tiyatroya gelmedi. İsyan ettim. Ama; Cahide'nin sanatçı olduğuna iddia edenler beni caydırdılar. O sanatçı falan değildi."

NEŞELİ BİR YILBAŞI

Ogece Kazancı Yokuşu 5 numaralı dairede toplanır bütün apartman... Yılbaşı partisinde neşelidir Cahide. Eve gelir gelmez, ikinin başına çökmüştür. Televizyon seyrediyor, durmadan içer... "Ne biçim gençsiniz siz, hadi biraz eğlenin, dans edin, ne oturuyorsunuz?" der... Sabaha karşı yatar. Aradan 15 dakika geçmiştir ki, Tufan, Cahide'nin kalktığını, buzdolabından içki şişesini çıkarıp yeniden içmeye başladığını duyar odasına kaçırılmış Cahide Ablam...

(Devamı Sa.18, Sü.8'de)

Kolonyayla kafa bulmak

sından... Artık, hiç durmadan içecek; bu, ölümüne kadar da sürecektir. Cahide, tedavi olamayacağını, herkesten daha iyi bilmektedir.

KOVULUYOR

TUFAN be... Saçlarım çok uzadı. Keçe gibi oldu. Tarak girmiyor bak. Hadi beni bir berbere götür..."

Beyoğlu'nun arka sokaklarındaki bir kadın berberine gidiyorlar. Daha kapıda Cahide'yi görür görmez; "Aman aman aman!" diyor manikürcü kız, hortlak görmüş gibi. Cahide'yi tanıyorlar. Berbere gelmişliği var. Sidik kokusu burunlarından gitmemiş hiç... Kirli saçlarından tiksinişler... Hele hele, müşterilerin içinde altına koyvermesini asla affetmemişler. Üstünün başının kirliliğini unutmaları, mümkün değil. Cahide'nin o gün üzeri temiz pardösülü, başında eşarbi var... Olsun... Cahide'yi istemiyorlar... "Aman aman, aman abla, makineler bakımda. Bugün çalışmıyoruz. Seni alamayız" diyorlar... Berber dükkânı, köhne, salaş, küçük, Cahide'den de kirli oysa... Cahide, yarım ayağı ile hırsıyla dönüp yürümeye başlıyor... O bir zamanlar, evine özel berber getirten, kokulu sabunlarla yıkanan Cahide, berberden kovulmaya dayanmıyor. İşte şimdi, ecel gelmiş başa, baş ağrısı bahane gibi, içkinin vakti gelmiş Cahide'ye bu öfke, bu berber bahane... "Tufan meyhaneye gidiyoruz. Eve dönme-yelim. Orada içelim" diyor. Fisto dudakları, mezar kazması gibi aşağıya sarkıyor sirden...

"CAHİDE DEĞİLİM"

ÜÇ aylıkların günü. Cahide, tiyatrodan bağlanan emekli aylığını almaya gidecek. O gün bir hayli halsiz... Tufan'ın kolunda, zor gidiyor bankaya... Memurlar onu tanıyorlar. Sıraya girmesine gerek yok, hemen ödeyecekler parasını. Şık giyimli bir kadın yanaşiyor yanına... "Pardon; siz, Cahide Sonku değil misiniz?" Cahide, gene o silah namlusu gibi soğuk bakışıyla kadına bakıyor... "Hayır, efendim benzettiniz. Ben Cahide Sonku değilim..." Kadın inanmayıp bir de Tufan'a bakıyor... "Hayır" diyor o da... "Daha önce de benzetenler oldu Cahide Hanım'a... Ama, değil." "İyi" diyor şık giyimli hanım... "İyi ki değil. Ben, Cahide Sonku'nun hayranıydım. Onun oyunlarını, filmlerini hiç kaçırmazdım. Ne muhteşem kadındı ama... Eğer o olsaydı çok üzülecektim..." Bu sözleri duyuyor Cahide Sonku... "Üzülme-yin hanımefendi... Ben katliyen Cahide Sonku

değilim" diyor ve arkasını dönüyor.

ERİK ÇİÇEKLERİ

ARTIK, ölüme çeyrek var... Aylardan nisan... Evin arka penceresinden bir erik ağacı görünüyor. Ptır ptır çiçek açmışlar... Cahide uzun uzun dalıp gidiyor ağaca...

"Marcel bahar dalları getirirdi bana..." diyor birden Tufan'a... Marcel, durmadan söz ettiği, hep çılgıncasına âşık olduğunu itiraf ettiği eski sevgilisi... Hani ekranda, İtalyan Carlo adıyla sunulan Ermeni asıllı sevgilisi... Marcel... Cahide, eski günlerden bir onu anlatmayı seviyor...

"Hayatımda en çok onu sevdim ben Tufan... Belki de ilk aşkımdı... Belki de son aşkımdı... Marcel'i bana bırakmadılar. Marcel'i benden ayırdılar. İlk kocam Talat'ın da, sonraki kocam İhsan'ın da parmağı var bunda. Marcel'i Aşkale'ye sürdürdüler... İki milyon Varlık Vergisi vermesi gerekiyordu. Savaş yılları o sıralar. Marcel'le aynı evi paylaşmamızın dedikoduları, tiyatrodan alıp yürümüş. Korkudan, kendi evimi boşaltmıyorum. O sıra İhsan Doruk peşimde. Bize yardımcı oluyor... Marcel'e de... Beni bir Ermeni'yle birlikte oluyorum diye, ikide bir karakola çekiyorlar. Tiyatro, durumu hiç hoş karşılamıyor... Ama, Marcel'le hayat o kadar güzel ki. Jestlerle dolu bir adam. İki milyon Varlık Vergisi'ni verebilirdi elbet. Ama; neden bilmiyorum, ailesi vermedi. Marcel, bu yüzden Aşkale'ye sürgün gitti. Her şey bahaneydi. Ailesi, Marcel'e kendi dinlerinden bir kız peylemişti. Paris'lerde okumuşmuş."

EN BÜYÜK İKİ AŞKI

PEKI ya öteki aşkı... "Ben yalnız iki kişiyi sevdim" demişti Cahide Sonku... Bu gece bunu öğrenmenin tam sırası. Bu gece nostaljinin bulutuna oturmuş kafa çekiyor Cahide... "Peki öteki kimdi Cahide abla?... Öteki aşkın kimdi?"

"O mu?... Marcel gibi çılgınca değildi ama; Marcel'den daha derin bir aşkı bu. Ben, Muhsin Ertuğrul'u da çok sevdim Tufan... Onlardan başka hiç kimseyi sevmedim. Hayatıma onca erkek girdi çıktı, hepsi palavra Tufan... Hepsi palavra... Ben, Marcel'e taptım; Muhsin Bey'e çok bağlandım. Ne kötü ha Tufan? İkiside, dediğim gibi bana yâr olmadı. Hadi içelim ha?"

**YARIN: CAHİT
IRGAT, KADEHTİ**

ANI • İNCELEME • ARAŞTIRMA

ÇOK FARKLIYDI

Cahide bütün sahne ve sinema sanatçılarından farklıydı. Cüretli davranışları, seksapeli, boyalı sarı saçları, kalın ve etkileyici sesi, inadı, özgür davranışları, mağrurluğu, dikbaşlılığı ile rastlanmamış bir kişilik sergileyip sarlığa ulaştı. Tiyatrocuların itirazı bundan!

NASIL BİLİRSİNİZ?

Siz Cahit Irgat'ı nasıl bilirsiniz? Yetenekli ama alkolik, olay çıkartan, sefalet içinde yaşayan bir tiyatro artisti olarak mı? Yıllar önce yazdığı şiir kitabıyla, komünizm propagandası yapmak suçundan üç aya mahkûm olup aften yararlanan bir politik şair olarak mı? Yoksa Cahide dizisiyle ekranda bambaşka anlatılmış, Cahide'nin hayatındaki o deli dolu aşk ve senaryo gereği kendini asarak, herkesi dehşete düşüren çılgın adam olarak mı? Belki bunların hepsi, belki de tek başına hiçbirisi... Ama bu yazıda, Cahit Irgat'ın hayatındaki küçük kesitler, belki de özetleyebilir her şeyi...

• Çocukluğunda Cahit diye çağrılan Cahide'nin adaşı ve alkolle sefaletin gerdeğe girdiği bir hayat arkadaşıdır Cahit Irgat... Nikahlanacaklardır bile... Beraberlikleri vefa etmez... Hiç yoktan, adamın birini ona benzetiyor meyhanede. Kadeh tokuşturup kendi ölümlerini besliyorlar masada.

KAZANCI Yokuşu'ndaki eve geliyor ki Tufan, evde misafirin misafiri var...

Cahide açmış rakıyı, emekli alkoliklerden birini de oturtmuş karşısına, bir muhabbet, bir muhabbet... "Bu ne hal abla?..." Nesi varmış halinin? (Nesi olacak, yaka bağı açılmış, bacak bacak üstüne atılmış, sigaralı o fisto dudak çapkın çapkın kavrılmış, gözler iyice bir sehlalaşmış, karşısındaki adamla aşna fişnelere dalmış...) Yani, onun bir arkadaşı gelemez miymiş?... Bak işte bunun için bu evde kalmak istememiş... Bilmez miymiş o?.. İy ki evini bozmadı. Ne diyor bu be?... Bu evin bekçisi filan mı sanmış Tufan onu?... Bak iki kelime daha söylerse, çeker gidermiş... Ya, demek öyle... İçkisinin parasını o mu veriyormuş sanki?... Bak sen... O cumhurbaşkanlarına, Ertuğrul Muh-sin'lere kafa tutmuş kadın-

mış... Hadi... Yürüsünmüş arkadaş... "Adın neydi senin be?..." Gidiyorlarmış işte bu evden... "Evinin başına çal evladım. Cahide daha ölmedi... Deli mi ne?"

ÇIKMAZA DÖNÜŞ

CAHIDE iyice bir atışıp Tufan'la, Alyon Çık-mazı'na dönüyor. O gün alkolik arkadaşlarının dergâhi meyhaneye gitmiş gene sabah... Sonra adamın biriyle muhabbete başlamış. Hoşlanmış ondan... Cahide'de çiğir sönmüş ama, yürek daha tiki-tak evel Allah. Adamı alıp eve getirmiş... Kimbilir neye niyetmiş, bak neye kısmet oldu... Tufan'ın da erken geleceği tutmuş eve, hay aksi... Zaten Cahide, aklına eseni yapmaz mı ki?... Hayatı boyunca, hangi durum ve konunda olursa olsun geçerli bu... Çantasını kapıp yel yeperek, yelken kürek iniyor merdivenlerden. Pesin-de yareni... Henüz açılmamış ama, pırlımlı, kirlilmeği, esmer fanilası dışarıya fırlamış uçkurunu tuta tuta, iniyor merdivenlerden... Ne olduğunu anlayacak halde değil... Umurunda hiç değil... Muhabbete, Alyon Çık-mazı'ndaki berhanede devam edecekler ya, henüz kafalar yeterince dumanlanmadı. Haydi meyhaneye...

"Kendi paramı kendim temin ediyorum. Ne diyor bu?... Emekli maaşım var benim..." diyor Cahide... Evet emekli maaşı var... Ama az daha o da olamayacağı.

ATALIM ONU

YIL 1968. İstanbul Belediye Başkanlığı'na, Faruk Ilgaz gelmiştir. Başkanlığı deruhte ettiği, mazbatasını aldığı gün, önüne imzalanacak ilk evrak da konulur. Bakar ki İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları'nın İdare Heyeti'nden gelen bir yazı. "Tiyatromuz kadrolu elemanlarından Cahide Sonku'nun son zamanlardaki yaşantısı, tiyatro haysiyet ve vakarı ile bağdaşmadığından, vazifesine son verilmesine İdare Heyeti'nce karar verilmiştir. Tensibinize arz ederiz." Başta Vasfi Rıza Zobu olmak üzere, hiç tereddüt etmeden, şak şak şak şak diye atılmış İdare Heyeti üyeleri olan beş kişinin imzası.

Şimdi, "Besmele" ile işe başladığımız ilk gün, bir insanın kaderi ile bu kadar ilgili bir kararı imzalamak zorunda kalsanız ne yaparsınız? Yüreğiniz titremez mi hiç? Çok üzül müştü Faruk Ilgaz. Şöhretli günlerinde birlikte çalıştıkları, hatta şöhretinde payı olan sahne arkadaşları, Cahide'yi tiyatrodan kovuyorlar. Maaşının kesilmesini, emeklilik ve ikramiye haklarından mahrum edilmesini onaylatmak istiyorlar. Bu zaten, nedeni ne olursa olsun,

Cahit Irgat, Irgat gibi içerdi... Tam Sonku'ya göre bir "rakıdaş"tı

Ölümü besleyen kadehler

Cahide'nin önlenemez düşüşü

Yazan: Tülay BILGINER

• Ya Vasfi Rıza ve Tiyatro İdare Heyeti'ndeki arkadaşlarının isteğine uyarak, Cahide'nin tiyatrodan kovulup emekli maaşını ve ikramiyesini almasını onaylasaydı, o zamanki Belediye Başkanı Faruk Ilgaz, ne olurdu? Peki, bunu engelledi de ne oldu. Cahide'nin önlenemez düşüşü dedik ya.

sıkıntı içinde bir yaşamı olan, sefaletin eşliğindeki Cahide'yi büsbütün düşürecek, perişanlığa ve o kirlilüğe, bir an önce itecektir. Gönülü buna razı olabilir mi? Onaylamak yerine, şu şerhi veriyor Faruk Ilgaz:

"Cahide Sonku, Türk sahne ve perdesine büyük emeği geçmiş bir sanatkarımızdır. Bugün içinde bulunduğu durum, kaderin üzücü bir tecellisidir. Arkadaşlarının böyle bir karar almasını esef ve üzüntüyle karşıyorum. Vazifesinin devamı uygundur." Cahide'nin emekli maaşı ne dedeyse böyle gidiyordu. Oysa İstanbul Belediyesi'nde çalışmadan maaş alan yüzlerce kişi, bugün olduğu halde, o gün de vardır. Yağma Hasan'ın böreği... Bir Cahide mi batmış göze?... Tiyatrocular, "Bu Vasfi Rıza'nın işi..." diyorlar. Faruk Ilgaz, Cahide'ye indirilecek bu ölümcül darbeyi önlüyor...

HATIRALAR... HATIRALAR

MEYHANE arkadaşıyla içmeyi sürdürürken, bir ara dalıp "Cahit" deyiveriyor Cahide... Cahit?... Cahit, bir dönem hayat, sahne, kadeh ve sefalet arkadaşı olduğu Cahit Irgat'ı hatırlamaktan mi gelmiştir dilinin ucuna? Adam, Cahide'nin sık sık

kafa çektiği, birlikte olduğu, parasını yedirdiği, o at hırsızı suratlı köy-kentli genç serse-rilerden, lumpenlerden biri değil... Adam, karısını kaybettikten sonra kendini içkiye vurmuş, alkolik olmuş bir eski bürokrat... Kirlilüğe, halâ çizgili bir kravat bağlamış üstelik bir de çarpık çurpuk, Windsor düğümü atmış. (Cahide de, o kara suratlı, nicedir Sultanhamam işi kıyafetlerine, o çok eskilerden kalan kirlilüğe eşar-bımı pek afli takar durur ya...

Bir yerden belli olacak, görmüş geçirmişlik... Mükününü yok, ararsanız, izini bulursunuz...) Ama; haline bak-sanız, kim onun bir zamanlar iyi bir mevkin koltuğunda oturduğunu tahmin edebilir ki?... Tıpkı Cahide gibi her şeyini yitirmiş, Pera'nın arka sokaklarındaki bir banda, tombalacılar, ne iş yaptığı belirsizlerin oda oda parsellediği köhne ve lağım farelerinin cirit attığı bir katta, küçük bir oda edinmiş, sarhoş-layıp sıza sıza götürüyor hayyatı... Tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuş bu masada... İkisi de oturmuş, kadeh kadeh kendi ölümlerini besliyorlar işte... Cahide'nin aklına nereden geldi Cahit ki bu adama, durup dururken, Cahit diyeyi oldu... Hiç ilgisi yok. Adamın adı, Hatemi... En küçük bir şey umumu, ka-fiye bile yok! Adamın yüz çiz-gileri mi, sivri ve kemerli

ARTIK GÜZEL DEĞİL... İşte Cahide'nin son fotoğraflarından biri. Artık ne güzeldir, ne de seksi... Ne gençtir, ne de zengin. Ne stardır, ne de sevgili... Artık, kalın fişto dudaklarında alkol kavruğu ve parmaklarında tüttürdüğü sigarasının sarısı... Cahide, ölümün tadına bakıyor işte!

burnu mu, yoksa yoksa... Evet, ondan olacak kadehini peş peşe, Cahide'nin kadehiyle kırıştırıp içisi, ara sıra şiirler söyleyip espriler yapışı filan ona Cahit adını hatırlatan... Cahide, alkolden pul pul beyazlanmış, kuruyakalmış o kalın fişto dudakları arasında, duyulur duyulmaz bir sesle mırıldanıyor... Uzun süre birlikte olduğu Cahit Irgat'la konuşuyor sanki...

"Ulan köstehor... Ben seni, alkolden buhar olup uçacan, ya da bir kibrit çakışta parlayıp yanacağın sanırım, kalktın toprak oldun yezit! Hey gidi Cahit..." "Adın neydi senin? Her neyse, Cahit'e içelim bakalım..."

6 YAŞINDA RAKI

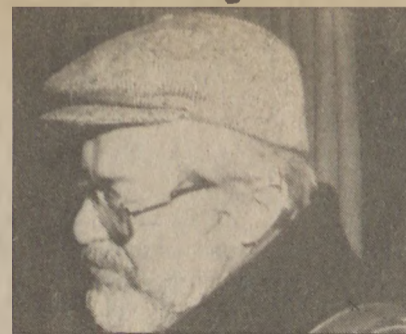
HE ya... Hey gidi hey Cahit Irgat, sahiden... Rahmet... Ne adamdı ama? O içkiyi daha altı yaşındayken tadan Cahit Irgat... O. Lüleburgazlı, yüzbaşılıktan emekli, Yahudilerle ortak peynir ticareti yapan, dokuz kere evlenen, bir Yahudi metres tutan, içkici ve çapkın Saffet Bey'in oğlu Cahit. O zamanlar para bol Saffet Bey'de. Cahit'in annesi; üçüncü karısı Makbule Hanım'la evlidir ama, evin yolunu bilmez pek... İstanbul'dan getirtilen sazcular, çengiler, şarkıcılarla âlem yapar durur. Saffet Bey'in çocuğunda narası, Lüleburgazlı titretir; kahkahaları, yedi köyü güldürür... Kadınlar pek hazzederler Saffet Bey'den... Cahit gözünü açtığında beri, yer gök kadın... Gökyüzüne baksa, bacak kadar boyuyla, kocaman bir kadın memesi ufkuna geri geliyor... Öyle babasının karşısında oynarken titreyen, hoş kokulu, çok boyalı, koca memeli kadınlar. Ara sıra, âleme oğlunu da katar ya babası... Kucağında Cahit... Bir seferinde, Cahit daha altı yaşında... Rakı dolu kadehini dayar oğlunun ağzına... Yudumlar yudumlamaz bağırır Cahit... "Çok acı... Çok acı baba..." Babası keyifle gülmüşyere kadehinin içine bir seker atıp yeniden dayar oğluna... "Nasıl, simdi tatlı mı?" Tathı mıydı gerçekten?

(Devamı Sa.20, Sü.3 de)

Onun için diyorlar ki... Zihni Küçümen

"Kutsal bir ucube"ydi...

SAYIN Muvahhit, Cahide Sonku için, "Hakkâten iyi bir oyuncudur. Bunu inkâr etmemek gerekir. Rollerinde çok başarılı ve son derece yetenekli bir kadındı" diyebilirken, Bay Zobu onun için, "Cahide'nin fevkalade bir oyunculuğu da yoktu... Ben o kadını(!) tiyatro oyuncusu olarak kabul etmiyorum... O sanatçı filan değildi." diye kişisel duygu ve düşüncelere dayanan fikirler ileri sürmeye cüret edebiliyor. Bay Zobu'yu yakından tanıyanlar, onun bu düşüncelerinde aklının değil, duygularının, hatta bilinçaltının rol oynadığını hemen anlamış, gülümseyip geçmişlerdir. Ama onu tanımayanlara da, gerçeğin öteki yüzünü göstermek, en azından bir tiyatrocunun vazgeçilmez borcu oluyor. Bay Zobu, Cahide'yi ömrü boyunca sevmeyi. Çünkü; Bay Zobu, tiyatrodan feodal bir zihniyetle, ancak ve ancak, kadın erkek, genç yaşlı kendi elini öpüp himayesine sığınan kimselere kucak açmıştı. Çünkü Bay Zobu, tiyatroyu oldum bittim, kendi hükümrânlığının süregeldiği, kendi çapında bir prenslik gibi görmekten bir adım ileri gitmemiştir. Çünkü Cahide Sonku, onun değil, hocası Muhsin Ertuğrul'un himayesini seçmişti. Ama; o hocanın kimseye el öptürdüğü, feodal tavırlarla tebaasını(!) kanatları altına almaya çalışan bir prens özendiyi, gücünü de yalnız buradan aldığı görülmüş, duyulmuş şey değildi. Çünkü, Cahide sahneye çıktığı vakit, o sahneyi bütünüyle

dolduran, sesi, fiziği, kişiliği, özellikle de oyunu ile seyirciyi kavrayıveren, Fransızların "Monstre Sacré" (kutsal ucube) dedikleri türdendi. Gururu, mağrurluk derecesine de varsa, özel yaşantısında da birçok cüce ruhunun kıskançlığını, hasedini, giderek kinini, hatta nefretini çekmiş bir insandı. Evet, bu nitelikler bugün zaten çağdışı, hatta "Bella epoque" (parlak dönem) artığı gibi görülebilir. Cahide'nin kafa yapısı, eğitimi, dünya görüşü ve kültürü de tartışma konusu edilebilir. Ama onun, sahneye çıktığı ve içinde yaşadığı dönemler, soğukkanlı bir görüşle göz önüne alınırsa, bütün bu hususlar bir kenarda, yarattığı tipler ise öbür tarafta, hem de dirdik ayakta kalır.

Ölümü besleyen kadehler

Ama Cahit, şekerli rakıyla içkinin tadını almıştır bile... Bu tat daha sonra, Orhan Veli ve Cahit Sıtkı ile birlikte, içkiyi şerbet lezzetine dönüştürecek ve Cahit Irgat, sarhoşluğundaki bütün duygusallığını, şiirlere dökcektir.

"İÇKİ VER DOKTOR"

O Cahit Irgat ki, beş parasız, o meyhaneden, bu meyhaneye dolaşır dururdu bir zamanlar... Adamlar, "Sonra alırız" derlerdi çoğu kez... Sonra, ne zamandı? Bedavaya sarhoş olup çıkardı... O Cahit Irgat ki, bir günde tam dört şişe büyük rakıyı devirdikten sonra, Aksaray'dan Şişli'ye yayan yürümüş adam... O Cahit Irgat ki, amansız bir hastalığa duçar olduğunda, bir gün kafayı çekip Fransız "La Paix" Hastanesi'ne gidip doktora. "Beş kuruş param yok, burada bedava tedavi olmaya geldim" diyen, doktor peki deyincede de, "Ama; ben içki içmek istiyorum" diyerek, doktorla iki yarım şişe votka içip hastaneye yatan adam...

O Cahit Irgat ki, Prof. Mina Urgan'dan boşandıktan sonra, Rejisör Lütfü Akad'ın kızkardeşi Neriman Akad'la bir evlilik yapıp yürütememiş, kendini alkole vermiş Şehir Tiyatroları'ndan "of" olup, Ankara'ya, Devlet Tiyatroları'na geçmiş ve başarılı olduğu için, İstanbul'un husumetini de çekmiştir... İşte Cahide'yle o dönemlerde tanışır.

TV'NİN YANLIŞI

IHSAN Doruk, eski karısı Cahide'yi alkolik olduğu gerekçesiyle mahkemeye vermiş, kızı Ender'in velayetini almaya çalışmaktadır. Cahide, o dönem, Ankara'da gecelerin kadını... Sefahat içinde... Düşüşün adımlarının sesi duyuluyor artık. İstanbul'dan, "Cahit Irgat'la ilgilen, uğra" demişler. Birkaç kez tiyatroya gitmiş ama bulamamış. Cahit kimbilir hangi meyhanede... (Öyle ekrandaki dizide gördüğünüz gibi Cahit Irgat, Cahide'nin hayatına, Pera Palas salonlarında bir baloda, ayakkabısından şampanya içerek filan girmiştir. O dönemde Cahit Irgat yok piyasada... İhsan Doruk'tan ayrıldıktan sonra tanıştılar. Dizideki çok şey gibi, bu da yanlış. Eh zaten bu yüzden onların ikrarı, biz Cahide'nin hayatını yapmadık ki demek olmuştur hatırlarsanız. Cahide'nin hayatı bunca kulanılmışken... Üstelik dizideki kadının adı Cahide Serap'tır ya... Bu da ikrarın ikrarı. Cahide Sonku'nun gerçek adı, Cahide Serap'tır zaten...)

GEZİCİ TİYATRO

ISTANBUL'a döndüğünde, Muammer Karaca Arar Cahide'yi. Tiyatrosunu devretmek istemektedir. Bir gezici tiyatro kuracaklar, Anadolu'yu boydan boya dolaşacaklar... Cahide'nin o sıralar filmcilikten canı yanmış, işletmeciliğe girmek istemez. Zaten iyice alkole bulanmış bir halde... Ama Muammer Karaca ikna eder onu. Çolpan- Sadri çiftiyle ve birçok sanatçıyla görüşür. Kadro kurmaya çalışmaktadır. O sıralarda da, tiyatronun süflörü Nahire Yamaç'la iyi dostturlar. Gazeteci Cavit Yamaç'tan yeni boşanmış, üzüntülü, canı sıkın Nahire'nin. Cahide'yi bir gün akşam yemeğine çağırır. O akşam kurulan rakı sofrasının konukları arasında, suskun bir adam da var... Cahit Irgat bu... Karısı Neriman'dan yeni ayrılmış. Bir hayli buruk... Sessiz sessiz ama, büyük içiyor. Bütün ayrılmışlar, bütün buruklar, bu sofrada... Cahide, Cahit'ten bir hayli hoşlanıyor... Onu tiyatronun kadrosuna almak istiyor. Hatta Muazzez Arçay'ı da... Tabii, bu isteği, "ötekiler" tarafından sonradan hiç de olumlu karşılanmayacak, Cahit Irgat'la bir işe girilmeyeceğini öğütleyeceklerdir. Cahide'nin aklına koyduğunu yaptığı malum kere malum. Daha o gecedeki planlarını yapar ve Cahit Irgat'la beraberliğe karar verir.

TURNELER, TURNELER

OLUR da... Sekiz ay boyunca Anadolu'da turneye çıkarlar. Birlikte yaşarlar, birlikte içerler... Sanki bir elmanın iki yarısı...

Küçükken, evde erkek gibi yetiştirildiği için, adına Cahit denilen Cahide'nin adaşı, rakıadaşı, kadehdaşı, yastıkdaşı, sahnedaşı, kaderdaşı, sefaledaşıdır artık Cahit Irgat.

Meyhanede, Cahit Irgat'ı anlatıyor bu yeni kadeh dostuna... Sevmiş miymiş Cahit Irgat'ı, soruyor adam...

"Sevmek mi? Cahit Irgat bir rakı kadehiydi... Sanki bütün içkiler ondaydı... Onunla içmeyi çok severdim... Gün geldi, onun gibi içmeyi öğrendim. Yani, öyle içeceksin ki, bütün dünya sillinip gitsin çevrenden... Bir sen, bir de için kalacak... O zaman bir ben, bir Cahit, bir de içki vardı yanımızda... O benim içki dostumdu... Hayır, buna aşk denmez arkadaşım..."

Cahide, meyhanedeki bu kadeh arkadaşını da sevmiyor hiç. Onu da bir rakı kadehi gibi görüyor. Hepsi bu... Kazancı Yokuşu'ndaki evde Tufan'la onun için kavgaya edip evi terkediş, onun gül hatırından filan değil... Canı onunla içmek istediğinden çıkıp gitmiştir...

"Hadi..." diyor... "Kalk gidelim arkadaşım. Vakit epey geç oldu..."

Birlikte, Alyon Çıkmaz'na doğru yürüyorlar... Cumbalı sefalette biraz daha içip koyun koyuna uyuyacaklar... Beyoğlu Emniyet Amirliği'nin önünden kol kola geçerlerken, nöbetçi polislere dil çıkartıyor Cahide. Gençten bir polis, al al, moru mor Cahide'ye doğru seyretecek oluyor ki, kıdemlisi, "Aldırma... Sarhoş... Zararsızdır. Bizim Cahide Abla... Alıştık artık ona..." diyor.

YARIN: TABUT BAŞINDA PAZARLIK...

ANI • İNCELEME • ARAŞTIRMA

Yoksul ölmüştü ama... Hayatı mirastı... Ölüsü toprağa girmeden, sermaye etmeye çalışacaklardı...

Tabut başında pazarlık...

ÖLÜM GÜZELLİĞİ

Cahide'nin son yıllarındaki birkaç resminden çoğunda, değişmez bir dekor var. Kadehi... Kadehi ve o, artık ayrılmaz bir bütün gibidirler. İşte Kazancı Yokuşu'ndaki son aylardan bir anı. Karaciğer yetmezliğine, bir de kalp yetmezliği eklenmiş, vücudu ödem yapmıştır Cahide'nin... Ödem vakıymış... Yüzü tombalacak, kırışıklar gerilmiş... Hani derler ya, bir ölüm güzelliği çökmüş üstüne... Dumanlı kafayı, kahveyle açmaya çalışıyor Cahide.

• "Bu yıl Marcel'in erik çiçeklerini göremeyeceğim ben. Bahar bana haram. Ender'in doğum gününe kadar yaşamam. Nisan'a çıkamam..." di-yordu. Doğru... Bahara çıkamadı. 1981'in 18 Mart'ında, öğlen üzeri, evde tek başına öldü...

• Cahide'nin tabutu başında, kısa boylu, esmer film yönetmeni, Lale Belka'sa, onun hayatını, çekeceği filmde oynamasını öneriyordu. Tufan dayanamayıp avazı çıktığı kadar bağırdı: "Gidin, pazarlığınızı başka yerde yapın!"

ALYON Çık-mazı'ndaki kü-süş, fazla uzun sürmeyecek... Tufan Velidedeolu, gelip alıyor Cahide ablasını Kazancı Yokuşu'na...

"Söyle misin Tufan; sen niye benimle bu kadar ilgileniyorsun? Niye bu kadar iyi davranıyorsun? Yani ne bekliyorsun? Yoksa benden bir menfaat filan mı hayal ediyorsun?"

Canım, Tufan ne bekleyecek?... Birlikte geçinip gidiyorlar işte... İnsanlık adına... Hem artık, Raif Dinçkök'ün gönderdiği para da yok! (Şaka maka, iyi paraydı o devir için... İnsan, geceler boyu banyo küvetine içki doldurup içebilir 78'in 50 binine... Bendeniz o zamanlar, istihbarat şefi kadrosuyla çalışıyorum ve on bin lirayı zor doğrultuyorum ayda... Hem de primlerle, ikramiyelerle filan. Ama, Babıâli koşullarına göre, iyi bir paraydı doğrusu. Bayağı, hal vakti yerinde sayılırdım. Değil benim maasım, eşiminkiyle birlikte tüm aylık gelirimiz, o paraya ulaşmazdı. O zamanlar; sözgelimi, bir lise öğretmenin, yan gelirleriyle birlikte aylığı, beş bin lira filan... Bu Tufan arkadaş, yanlış mı hatırlıyor acaba? Tekrar tekrar soruyorum. Bu kadar cömert olmuş olabilir mi Dinçkök?... Bir hafıza yanlışlığı olmuş olabilir... 'Hayır değil' diyor. Alâ...)

KAFASI BASMIYORI!

CAHİDE pirelendikçe, içinden diyor ki: "Ben senden ne bekleyeceğim? Seni sefaletten kurtardım, yanına aldım... İşte evimi barkımı açtım, altını temizledim, sana baktım. Daha ne istiyorsun? Ben değil, sen benden bekliyorsun. İlahi Cahide abla..." Sonra dışından diyor ki, "Senden ne bekleyebilirim ki Cahide abla... Sen, benim ablamsın... İyi olmanı, kurtulmanı istiyorum, hepsi bu. Burası evin senin, ben de kardeşin... Rahatına bak, hiç düşünme böyle şeyler..."

Ama Cahide'nin kafası basmamış bu işe hiç... Son güne kadar belki de, ona yardımcı olan Tufan'dan kuşulanmış... "Hani yani kusura bakma Tufan, hayatım boyunca o kadar kazık yedim, o kadar istismar edildim ki, senin bu iyilik meleşti tavırların, beni derin kuşuklara düşürüyor... Bütün hayatını bana hasred-

SON YOLCULUĞUNDA O gün Şişli Camii'nde sekiz cenaze vardı. Cahide'nin son şansı bu... Yapayalnız yaşayan Cahide'nin, ölümünde cemaati kalabalık hiç değilse... Ya kendisi için gelenler? Çok az... Bir kaç yönetmen, bir kaç sanatçı ve

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

Cahide'nin önlenemez düşüşü

Yazan: Tülay BİLGİNER

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

gazeteciler... Hiç mi akrabası yoktu? Kızına meyhanecitel çekmiş, "Benim öyle annem yok!" demiş, Londra'lardan kalkıp gelmiş. Bir arkadaş, kızının adına çelenk göndermiş... Bir de, teyzesinin oğlu Turan Sönmez hanımını alıp gelmiş... Öldükten sonra, ne fayda?

linip süprülmüş? (Cahide'den ne kaldığını, mazbatalarıyla yarınki bölümde göreceğiz...)

Artık, Cahide iyice kötüleşmiş durumda... "Bu yıl Marcel'in erik çiçeklerini göremeyeceğim ben... Baharı göremeyeceğim... Ender'in doğum gününe çıkamam... Bu yıl nisan haram bana. Çok yorgunum" diyor bir gün. Bir başka gün, umuda kapılıp "Ender gelip beni bırakmayacak önce, kızına, yakınlarına? Geçmiş, onca servet, bu kadar mı si-

linip süprülmüş? (Cahide'den ne kaldığını, mazbatalarıyla yarınki bölümde göreceğiz...)

Artık, Cahide iyice kötüleşmiş durumda... "Bu yıl Marcel'in erik çiçeklerini göremeyeceğim ben... Baharı göremeyeceğim... Ender'in doğum gününe çıkamam... Bu yıl nisan haram bana. Çok yorgunum" diyor bir gün. Bir başka gün, umuda kapılıp "Ender gelip beni bırakmayacak önce, kızına, yakınlarına? Geçmiş, onca servet, bu kadar mı si-

linip süprülmüş? (Cahide'den ne kaldığını, mazbatalarıyla yarınki bölümde göreceğiz...)

Artık, Cahide iyice kötüleşmiş durumda... "Bu yıl Marcel'in erik çiçeklerini göremeyeceğim ben... Baharı göremeyeceğim... Ender'in doğum gününe çıkamam... Bu yıl nisan haram bana. Çok yorgunum" diyor bir gün. Bir başka gün, umuda kapılıp "Ender gelip beni bırakmayacak önce, kızına, yakınlarına? Geçmiş, onca servet, bu kadar mı si-

linip süprülmüş? (Cahide'den ne kaldığını, mazbatalarıyla yarınki bölümde göreceğiz...)

Artık, Cahide iyice kötüleşmiş durumda... "Bu yıl Marcel'in erik çiçeklerini göremeyeceğim ben... Baharı göremeyeceğim... Ender'in doğum gününe çıkamam... Bu yıl nisan haram bana. Çok yorgunum" diyor bir gün. Bir başka gün, umuda kapılıp "Ender gelip beni bırakmayacak önce, kızına, yakınlarına? Geçmiş, onca servet, bu kadar mı si-

linip süprülmüş? (Cahide'den ne kaldığını, mazbatalarıyla yarınki bölümde göreceğiz...)

Artık, Cahide iyice kötüleşmiş durumda... "Bu yıl Marcel'in erik çiçeklerini göremeyeceğim ben... Baharı göremeyeceğim... Ender'in doğum gününe çıkamam... Bu yıl nisan haram bana. Çok yorgunum" diyor bir gün. Bir başka gün, umuda kapılıp "Ender gelip beni bırakmayacak önce, kızına, yakınlarına? Geçmiş, onca servet, bu kadar mı si-

linip süprülmüş? (Cahide'den ne kaldığını, mazbatalarıyla yarınki bölümde göreceğiz...)

Artık, Cahide iyice kötüleşmiş durumda... "Bu yıl Marcel'in erik çiçeklerini göremeyeceğim ben... Baharı göremeyeceğim... Ender'in doğum gününe çıkamam... Bu yıl nisan haram bana. Çok yorgunum" diyor bir gün. Bir başka gün, umuda kapılıp "Ender gelip beni bırakmayacak önce, kızına, yakınlarına? Geçmiş, onca servet, bu kadar mı si-

linip süprülmüş? (Cahide'den ne kaldığını, mazbatalarıyla yarınki bölümde göreceğiz...)

Artık, Cahide iyice kötüleşmiş durumda... "Bu yıl Marcel'in erik çiçeklerini göremeyeceğim ben... Baharı göremeyeceğim... Ender'in doğum gününe çıkamam... Bu yıl nisan haram bana. Çok yorgunum" diyor bir gün. Bir başka gün, umuda kapılıp "Ender gelip beni bırakmayacak önce, kızına, yakınlarına? Geçmiş, onca servet, bu kadar mı si-

linip süprülmüş? (Cahide'den ne kaldığını, mazbatalarıyla yarınki bölümde göreceğiz...)

ÖLÜMÜN RENGİ

ÜSÜMÜŞ bu mart gecesi. Sarımsık, kapanmış içine. Daha gündüzden gece gibi. Sobayı yak-salar mı? Nerede Cahide'nin sahi?... "Tufan bütün ışıkları yak... Çok karanlık..."

Cahide, odasındaki koltuğunda sarımsık bir fotoğraf gibi oturuyor. Önünde içkisi... Ama bu gece, farklı... Kadehleri öyle şevhete devirdiği, alkölün yangınıyla ateşlendiği, canlandığı yok... İkide bir, kaykılıyor oturduğu yerde. Başını bile dik tutamıyor...

"Abla sen çok rahatsızsın... Hadi bu gece içme. İyi görünmüyorsun..." dinler mi Cahide? İçiyor. Ama onu hiç böyle görmemişti. Sanki gözlerinin ferisi sönmüş. Sanki, gözleri açık gitmiş bir ölü gibi bakıyor gözleri. Oyle donuk, renksiz, soğuk... Her zamankinden de soğuk, dondurucu... İçinde garip bir his var... Korkuyor Tufan... Ölüyor Cahide. Ölümün son akşam yemeği bu...

Birden ayağa fırlıyor Cahide... Avazı çıktığı kadar bağıyor, "Çekil oradan... Çekil dedim sana!" diye... Önünde hiç kimse yok... Sonra, yalpalayarak oturuyor koltuğuna. Tutmasalar düşecek... İki yanını yastıklarla beslemeseler, koltuktaki bile oturamayacak... Durmadan sayılıyor, anlaşılmaz şeyler

Tabut başında pazarlık

söylüyor. Bir şeyler anlatmaya çalışıyor. Tanımadığı adlar, hiç duyulmamış küfürler, 18'inde bir genç kız narinliğiyle sevgiden söz etmeler. Ender'i sayıklamalar... Sarhoşluk mu bu? Hayır... İlk defa mı sarhoş oluyor Cahide? Ölümün halisinasyonları mı? Kimbilir? Yoksa kendisiyle kavga, kıyasıya hesaplaşma mı bu? Yatıncaya kadar, kendi ölümünü, bir büyük rakıyla, kendi elleriyle besliyor Cahide.

"İÇİM YANIYOR"

SABAH, "İçim ya-
nıyor" diye uyanıyor. Tufan'ın kardeşi Uğur'a, "Bana bir kâse yoğurt al gitmeden..." diyor. Yoğurdu bırakıyorlar önüne, gidiyorlar işlerine... Arkalarından kısık bir sesle sesleniyor Cahide: "Gelirken, Al-yon'a uğrayıp terliklerimi getir Tufan. Orada bırakmışım."

Tufan, huzursuz. Hiç işe gidesi yok. Cahide, kötü bu gün... Hem de çok kötü... Ama çaresiz. Gitmesi gerek. Komşuları görüyor merdivende. Arada bir yoklamalarını tembih ediyor.

İşyerinden, aşağıdaki komşusuna telefon açıyor Tufan. Üst kata çıkıp kapıyı çalmasını rica ediyor. Eğer Cahide, "Kim o?" filan derse, içi rahatlayacak. "Tamam" diyor komşusu. Telefon hemen antrede. Tufan, komşusunun ayak seslerini, kapılarını yumruklayışını duyabiliyor... I-ıh! Cahide'den ses yok! İyice telaşlanıyor... Bir daha çıkmasını söylüyor; hani belki uyumuştur, duymamıştır filan. Komşu gene çıkıyor... Kapıyı tekmelese de, yumruklasa da nafile! Cahide'den ses yok! İşyeri ile evi arası, yürüyerek ancak on dakika kadar... Bir taksiye atladığı gibi eve geliyor Tufan...

HER ŞEY BİTTİ

CAHIDE... Yüzündeki bütün çizgiler yok olmuş, güler gibi, rahatlamış gibi Cahide. Öyle yatağında otururken, yana kaykılmış, uyur gibi ölmüş bir Cahide. Kalın fisto dudakları çarpılmış, kenarından kahve telvesi gibi kan sızıp incecik bir yoğurt artığı ile karışıp kuruyakalmış Cahide... Yapık saçlarından bir tutam alnına düşmüş, eli yüreğinin üzerinde yumruklanmış Cahide... Menekşeli pazen geceliğinin üzerinde, vişneçürüğü hırkasıyla, iyice küçülmüş ve buz kesilmiş Cahide... Her şey bitti Cahide!

Komşular doluşuyorlar ölü evine... Biri, bir yemeni getiriyor, çenesini bağıyor. Dudaklarını toparlamak zor. Yaşama küfreder gibi duruyor fistoları. Diğeri, upuzun yatırıyor Cahide'yi... Kollarını düzeltiyor, ayaklarını bitiştirip, başparmaklarını bağıyorlar.

Birden, Hürriyet Gazetesi'nden söz ettiğini hatırlıyor. "Anılarım orada... Hayatımı onlara anlattım. Bana bir şey olursa, Hürriyet'i ara" deyişini. Komşudan telefon ediyor Tufan... Necmi Onur'la görüşüyor. Necmi Ağabeyimiz, hemen atlayıp gidiyor.

CENAZE ORTADA...

BANA yardımcı olun. Ne yapacağımı bilmiyorum" diyor Tufan,

Necmi Onur'a... Tufan'ın evinde ölen "kimsesiz Cahide"nin cenazesini kaldıracak kimse yok!

"Bana, Zincirlikuyu'da iki kişilik mezar satın aldığını, birinde ablasının yatığını söylemişti. Ama, tapusunu kaybetmiş. Yerini bile hatırlamıyordu. Elimizde belge yok. Nereye gömeceğiz? Bulabilir miyiz Cahide Abla'nın mezarını?" diyor Tufan.

Necmi Onur, Mezarlıklar Müdürlüğü'nü arıyor... Cahide'nin mezarı aranıyor. Bu arada program yapılıyor. Cenaze, Şehir Tiyatroları'na götürülecek. Orada tören yapılacak, saygı duruşunda bulunulacak. Onca yıl tiyatroya emek vermiş, zor bela Şehir Tiyatroları'ndan emekli olmuş bir sanatçı. Hakkı bu onun. Vasfi Rıza'ya haber veriliyor. Her şey tamam!

Bu arada işlemler sürerken, Cahide'nin cenazesi hâlâ evde. Tufan'ın başvurmadığı yer kalmamış... Cenazeyi hiçbir yer kabul etmiyor. Gecenin onu olmuş, 1-ıh!... İlk Yardım, "Ölmeseydi alırdık, ama ölünce imkânsız" diyor. Tufan, cenazenin evde bulunmasından son derece tedirgin. Sanki Cahide birden uyanacak; içkisini isteyecek ve onu azarlayacak... "Ben ölmedim" diye bağıracak... O saatten sonra, Şişli Camii'ne gidiyor. Yaşlı bir bekçisi var caminin. Üç, beş kuruş sıkıştırıyor adama. "Aman baba..." diyor, "cenazemiz evde kaldı. Al onu gasilhaneye. Zaten buradan kaldırılacak."

Cahide'nin mezarı bulunamıyor. Zarar yok. Necmi Onur, derhal hallediyor. Cenazenin sahibi Hürriyet. Harbiye Muhsin Ertuğrul Tiyatrosu'nda kısa bir tören yapılıyor. Hiç mi akrabası yok? Var! Teyzesinin oğlu Turan Sönmez, yanına yaklaşıyor. "Eksik olmayın, siz ilgilenmişsiniz..." diyor. Yanında bir kadın ağlıyor; hanımymış. Tufan, birden sinirleniyor... "Neredeydiniz bugüne kadar. Ölümüne mi geldiniz? Yaşarken hiç arayıp sordunuz mu ki?" deyip kovuyor yanından.

ÇİÇEKLI BİR YEMENI

CAHIDE'nin tabutunda çiçekli bir yemeni... Başucunda birileri... Tufan nöbet tutarken, kulağına konuşmalar çalınıyor. Tanımadığı yönetmenin biri, (ki esmer, kısa boylu, omuzdan çantalı şeklinde tarifi) cenazedeki Lale Belkis'a Cahide'nin hayatını oynamasını teklif ediyor. "Size oynatalım... Nasıl yaparız?..." filan diyor. Tufan sinirlenip cemaatin içinde bas bas bağıyor:

"Lütfen biraz ileride yapın pazarlığınızı. Daha gömmedik bile kadıncağızı..."

Zincirlikuyu Mezarlığı, hepten boş. Gazeteciler gömüyorlar Cahide'yi... Sanatçılar, Şişli Camii'nden ayrılmışlar. Cahide'nin ölüsünü, Tufan'ın üst kattaki komşusu indiriyor toprağa... Mezarlıkta Tufan bir bakıyor ki, köşede bir araba, arabada Sevim Çağlayan. Katıla katıla ağlıyor... Hüngür hüngür ağlıyor...

YARIN: ONDAN
KALAN MİRAS...

ANI • İNCELEME • ARAŞTIRMA

Paraya para demiyordu... Aşka, alkole yenilip yalnız ve sefalet içinde öldü...

**Cahide'nin
önlenebilir
düşüşü**

...Ve; ondan geriye kalanlar...

7

Yazan: Tülay BİLGİNER

● Avukat Tayfun Arıkan, Cahide'nin Londra'dan vekâlet gönderen kızı Pakize Ender Doruk adına, Tufan Velidedeoglu'nu buldu. Sonku'nun mal varlığını, tek vârisi olan kızı için araştırıyordu. O, koca eskimiş çantasının içindeki bütün evrak ortaya döküldü... Cahide'den arta kalanlar, mazbatada 11 kalem tutuyordu.

● Aiyon Çıkmazı'ndaki odasının kapısı mühürlenmişti. Binanın yeni sahipleri, gerekli izni alıp kapıyı kırdılar. Gördükleri, onları şaşkına çevirmişti... Yerde yüzlerce mektup vardı. Kimbilir kimlerin yazdığı o sır dolu mektuplar... Ve bir de fotoğraf... Cahide, Moda vapurunun üst güvertesinde gülümsüyordu...

BİR ölümü arıyordum... Ölüm, Cahide'yle gerdeğe girmişti. Şişli Camii'nin musalla taşında uzanmış, yatıyorlardı... Taaa Yemen'den beri peşindeydi zaten... İlk kez Fatih'te göz göze gelmişlerdi

Cahide ile. Kendini bir yangına savurmuştu ölüm. Cahide, o sıralar Fransız mektebinde. Komşu evde, spirtolu ocağında kabak kızartıyorlar. Önce tava devriliyor; sonra ocak parlıyor, ardından koca aşıp ev çayır çayır yanmaya başlıyor. Cahide, ölümün kızıl saçlarıyla ilk kez o gün tanışıyor.

Cahide, Talat Artemel'le evli... Kocasını onu aldatıyor... Hem de sık sık... Buna çok içeriyor Cahide. Ve bir gün... Provanan erken döndüğü bir gün... Talat'ı, merdiven aralığında, evdeki ahretlik kıza, sarmaş dolaş yakalıyor. Cahide, ölümün ayrılık rüzgârıyla üşüyor...

GAYRİ MÜSLİM

BİR ölümü arıyordum... Tiyatroda, dedi-kodular ayyuka çıkmış. Ermeni Marcel'le olan büyük aşkı, hiç hoş karşılanmıyor. Mahmut Morali, kenara çekiyor Cahide'yi "Arkadaşlar, bir gayri müslimle birlikte yaşadığın için, senin tiyatrodaki kalmanı istemiyorlar" diyor. Muhsin Ertuğrul ağırlığını koyuyor. "Cahide giderse, ben de giderim." Cahide öfkeli... Cahide vurdumduymaz. Önüne çıkan herkese, Marcel'e duyduğu aşktan söz ediyor inandına. Gece, evin kapısı çalıyor. "Polis! Sizi müdiriyetten çağırıyorlar." İnat için. Kıl kıranga, kızıl çengi

MİRAS MAZBATASI Güzelliğinin sermayesi ile başlamıştı hayata. Sonra sanatın kuydu ortaya. Öldüğünde, hatta düştüğünde, bir zamanlar göklere çıkardıkları Cahide'nin sanatçılığı bile tartışılır. Onu, ölmeden çok önce öldürdüler. Kız Ender Doruk bile, dayanamayıp annesini terk etti (üstte). Ve öldüğünde, Cahide'den geriye kalanları almak için, Londra'dan vekâletname yolladı ama, geriye bu evrakatilerden başka bir şey kalmamıştı (üstte, solda).

giyiniş gidiyor. Bu "gayri müslim aşkı" yüzünden müdiriyetten uyarılma... Takılmıyor Cahide... Ama nereye kadar? Baskılar, baskılar, baskılar... Bir gün Cahide, Marcel'e, çaresiz ölümün "Kamelyalı Kadın"ını oynuyor.

Bir ölümü arıyordum... Cahide, bütün kraliçe İh-

san Doruk'la evli. Zenginlik, şan şöret... Ve içki... Evet, Cahide'nin, kokusundan tiksinerik, zorlukla yudumladığı içki... Bir garip evlilik... Tütüncü İhsan da çapkın, Cahide ondan geri kalır mı? Ufak tefek kaçamaklar başlıyor. Bir gün eve geldiğinde, nerede olduğunu soran kocasına, "Sinemadaydım" diyor. Oysa yeni tanıştığı bir adamla beraber olmuştur. Oturup bir filmi, artistlerini ballandıra ballandıra anlatıyor. Sessizce dinliyor İhsan Doruk... Sonra, viskisini kafasına dikip duvardaki takvimi koparıp atıyor önüne... O gün 10 Kasım'dır. Cahide, yalanıyla ölümün matemine yakalanıyor.

NAPOLÉON'UN OĞLU

BİR ölümü arıyordum. Cahide, L'Agillon'da (Kartal) oturuyor. Kendisini, Sarah Bernhardt'la özdeşleştiriyor. Napoléon'un oğlu rolünde. Altı perdelik bir oyun... Sahnedeki saatlerce, hiç kıpırdamadan bir heykel gibi duruyor, sonra canlanıyor Cahide. Suareden, yorgun argın eve dönüyor Cahide. Ölü gibi atıyor kendini yatağa... Geceyarısı bir uyanıyor ki, başucunda keman çalan bir adam! Çiğlik çiğliğe bağırarak kalkıyor yataktan. Ev, misafir dolu. Tütüncü İhsan, kollarını açıyor Cahide'ye. "Ne var bunda Cahide'ciğim" diyor, "arkadaşım serenat yapıyor sana işte!..." Kusacak gibi oluyor Cahide. Herkesi kovuyor evden. Cahide, ölümün nefretini duyuyor içinde...

Bir ölümü arıyordum... Ölüm, kızıl saçlarını gene (Devamı Sa.20, Sü.1'de)

Onun için diyorlar ki... İlhan Selçuk

"Star"ın Dramı...

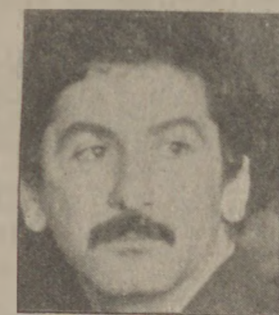
İlhan Selçuk, Cahide Sonku'nun ölümünün ardından, Pencere sütununda, onun için şunları yazmıştı:

"Küçük Amerika değil miyiz, sistem bize de yansıyor. Yıllardan beri Cahide Sonku'nun yaşamına nasıl yaklaşıyorduk:

- Ah zavallı Cahide! Neydi, ne hale geldi? Erkeklerin tapındığı kadın böyle mi olacaktı? Yağınları alkışladığı o güzelim Cahide'nin ayağına, milyonerler, banknottan yol halısı sererlerdi. Bitti tükendi, alkol şişesinde boğuldu kadıncağız...

Ölümünde bile, bu mantığın kurbanı olmaktan kurtulamadı Cahide Sonku.

İnsan güzelliğini, sarı saç, kalkık burun, taze ten, dolgun meme gibi dar bir çerçeveye sığdırmak isteyen yanığının bedelini de,

nice kişi ödemektedir. Marilyn Monroe canına kıydı...

Cahide içki kadehinde boğuldu.

Sinemada, tiyatrodaki veya hayatta starlığa özenmiş büyüklü küçüklü kişilerde, gençliğini güzelliğini tezgâhlamak tutkusunu, büyük bir yanlış, çarpık eğitimi, yoksul bir kültürü vurguluyor. Bu kültür, sermaye babalarının reklam tezgâhlarında

dokunan kumaşlarla piyasaya sürülen konfeksiyon üretimidir. Holivud'un "star sistemi", büyüklü küçüklü kapitalist toplumlarda geçerlidir ama, bir cehennem yarışına itmektedir nice zavallıy...

Cehennemim de cennetin de yaşadığımız dünya olduğu söylenir. Bir insan kendi cehennemini, kendi kafasında yaralamaz mı? Yanlış dünya görüşüne aşılınmış kadın, her sabah yüz aynasında Sırat Köprüsü'nün alevlerinden geçmektedir.

Star sistemi, insanı gençliğinde sömürüp yaşlılığında unutkanlığın mezarına gömer. Yıldızların parıltılarıyla düşkünlüklerinin kökeninde bu gerçek yatmaktadır. Bu düzeni algılamadan, eski starlara ağlamak, gözyaşlarını boşuna dökmek değil midir?

OFELYA AŞKI

BİR ölümü arıyordum. Cahide, daha henüz bir figüran... Sabah tiyatroya geliyor ki, karatahtanda Hamlet'in kadrosu... En üstteki isim, Ertuğrul Muhsin... Ya altındaki? Cahide'nin... Ofelya rolüne seçilmiş. Demek Hamlet'in Ofelya'sı oluyor... Sevinçten çıldırarak. Sahnede, Muhsin Ertuğrul, ona sarılıp "Seni seviyorum" diyor... Cahide, ölümün tik-taklarını duyuyor yüreğinde.

Bir ölümü arıyordum...

...Ve; ondan geriye kalanlar

svuruyor Cahide'ye. Bir telefon alıyor Ankara'da. "Şirket yandı, çabuk İstanbul'a dön"... Çılgına dönüyor Cahide... Çocukluğundaki, dedesi Çorapsız İbrahim Paşa'nın ahşap konağının yanışı geliyor aklına... Şimdi de, o yoluna baş koyduğu "Sonku Film" yanyor ha?

Artık, birkaç saat bile içkisiz kalamıyor Cahide. İçmedi mi, her yanı titriyor, beyni uyuşuyor, şaşkın, kararsız, zayıf biri... Toparlanması için, içmesi gerekiyor. Artık Cahide, tam bir alkolik. Cahide, ölüme bodoslama dahyor....

TOKAT ŞIRAKKKKKI

BİR ölümü arıyorum... Cahide ile Cahit İrgat, Anadolu turnesinde. Çarşamba'da, kasabanın lokantasına oturmuş, içiyorlar. Eşraftan biri, masalarına yaklaşıyor. Cahide'nin karşısına dikilip, "Hadî bakalım güzelim, kalk bize bir türkü söyle de, dinleyip, neşemizi bulalım... Eğlendir bizi biraz" diyor... Cahide'ye söylenir mi hiç böyle şey? O fisto dudaklar, tükürür gibi konuşuyor gene: "Biz burada misafiriz beyefendi. Siz kendi hanımlarınıza emredin de, onlar bize şarkı söylesinler, bizi eğlendirsinler..." deyiveriyor. Ah, demez olaydı. Adam, "Sen ha... Benim karıma ha... Laf atarsın ha... Kalktak!" diyerek, üstüne yürüyüveriyor. Cahide, "Şırakkkkk!" diye yanağında, ölümün tokadının sesini duyuyor.

Bir ölümü arıyordum ben... Bu Kazancı Yokuşu'ndaki ölüm hikâye be!... Cahide, ölüp ölüp dirilmiş (bunlara diriliş denirse) bir kadın. Hayır, ölümün gerçek adresi burası değil... Bu yalnızca,

ölümün mızıkçılığı... Artık Cahide ile oynamaktan vazgeçiş, çapkın Azrail'in onu terk edişi.

ODA MÜHÜRLENİYOR

TUFAN, ertesi gün, Alyon Çıkmazı'nı mühürletiyor. Akrabaları çıkar, kızı arar, Cahide'nin malı mülkü vardı, bu adam üstüne konmuş derler diye; tedbiren... Bir süre sonra, Cahide'nin odasının olduğu bina satılıyor. Sahipleri, şimdiki Güven Kundura'cılar. Görevliler geliyor, mühür açılıyor, eşyalar sayılacak, zabıt tutulacak. Görüklere manzara karşısında dehşete düşüyorlar. Ölmeden bir gün öncesine kadar Alyon Çıkmazı'na gelip giden Cahide'den kalanlar; birkaç sandalye, bir piknik tüpü, bir masa, delinmiş bir yatak, bir karyola, şişeler... Etraf pislik içinde... Gene, öbeklerin üzerine örtülmüş gazeteler... Bir köşede nemli bir mukavva kutu... İçinde yüzlerce mektup. Kimbilir kimlerin yazdığı, içinde ne sırlar taşıyan mektuplar... Çuvala doldurup çöpe atıyorlar. Zapta geçecek, kayda değer bi şeycikler yok!

ENDER'E MİRAS

SONRA... Bir gün Tufan Velidedeoğlu'na bir konuk geliyor. Adı, Avukat Tayfun Arıkan. Pakize Ender Doruk vekilidir kendileri... Ender, anasının cenazesine gelmemiştir ama, Londra'daki Başkonsolosluğa gidip avukatına bir vekâletname düzenletmiştir. Maiyet-te Başkonsolos Güneş Altan'ın yetki ve imzasıyla, anesinin ölümünden iki ay kadar sonra, 26 Mayıs 1981'de hazırlanan vekâletnameye göre, Avukat, Cahide'ciğin serve-

tini araştırıyor. Kızına ne miras kalmış dersiniz? Catalca'da mı, Sapanca'da mı ne, bir arsası olduğu tevatür olunur. Cahide bahsedermiş, kızı da bilirmiş. Başka? O kocaman eskimiş, iğneci çantası gibi çantasını döküyor ortaya Tufan Velidedeoğlu. Oturup bir tutanak düzenliyorlar:

"SN. CAHİDE SONKU'YA AİT EVRAK DÖKÜMÜ

- 1 S.S. Kartal Plaj Evleri Yapı Kooperatifi ortaklık senedi
  - 2 Sosyal Sigortalar Kurumu kimlik belgesi
  - 3 Emekli Sandığı maaş cüzdanı
  - 4 ORKO kimlik kartı
  - 5 ORKO hisse senetleri (16 adet 50 TL'lık, iki adet 100 TL'lık)
  - 6 Ziraat Bankası Bahçe-kapı Şb. Banka hesap defteri.
  - 7 Ziraat Bankası Galatasaray Şb. Banka hesap defteri
  - 8 İş Bankası Beyoğlu Şb. Banka hesap defteri
  - 9 S.S. Kurumu Sağlık Cüzdanı
  - 10 Ölüm tutanağı (3 adet)
  - 11 Beyoğlu Adliyesi 2. Sulh Hukuk Mahkemesi (6981/23 Tereke) ve Beyoğlu Emniyet Amirliği mühür zabıt varakası evrakına ait fotokopiler.
- Teslim eden
Tufan Velidedeoğlu (imza)
Teslim alan
Avukat Tayfun Arıkan
Ender Doruk Vekili (imza).
Tarih: 10 Temmuz 1981."

HESABI VERİLEMEZ

HEPSİ bu... 11 kalemlik bir liste. İşte, Cahide'nin Kazancı Yokuşu'ndaki ölümünden arta kalanlar, sadece bunlar...

Ya ötekiler? Bırakın sinema ve tiyatro arşivlerini, ekrandaki Cahide dizisini; içimize hün olan, Cahide'nin ziyan olmuş hayatının hikâyesini... O belki bin kere ölüp ölüp dirilmiş kadının ardından, ne kaldı geri?

"Of be!" diyor, yazımın son satırlarını okuyan gazeteci dostum Bülent Denli... "Cahide'ninki mayın tarlası gibi bir yaşam. Bastıkça patlayan..."

Evet... Kendi hayatının uçsuz bucaksız tarlasında, kendi bombalarıyla yalnızca kendini havaya uçurup parampaçta eden, bir günah gibi yok olup giden Cahide'den geriye neler kaldığı sayıp dökmek, bana düşmez... Onun 62 yıllık mirasçıları... Hanımlar?... Beyler?... Ve hepimiz... Biz; Cahide'nin hesabını verebilir miyiz?

- B I T T I -

